

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy órára 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy órára 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.
Nyilttér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, szeptember 25.

Mai számunk főbb közleményei:

- Arad megye virillistái.
- A kormány lemondása.
- Az orvos büne.
- A letartóztatott uzsorás.
- Tanítóképzés a diákok között.
- Az aradi román püspök Kossuth Lajosról.
- Virág Lajos főmérnök a fia öngyilkosságáról.
- Művészekről.
- Lengyel küldöttség az aradi gyászünnepélyen.
- Günther Antal a Kuria elnöke.
- Nagy pör egy fel nem épített gőzmalom miatt.
- A Magyar Párbaellenes Szövetség itélete.
- Tarkaságok.

Kellemetlen marasztaló.

Arad, szeptember 24.

Kétszer örül az ember a házában. Egyszer, amikor megveszi, s másodszor, amikor tulajdonos. Valószínűleg ilyen érzések járnak a miniszteri palotákkal is. Bizonyosan büszke, szép érzés lehet az, amikor az ember a palota legfőbb uraként először halad föl a lépcsőn; de százszor jobban eshetik az, amikor az ember gondot, felelősséget, képmutatást és intrikákat otthagya, utoljára röpi le a kapualjba. A Wekerle-kormány tagjait is bizonyára őszintén áthatja a vágy a második öröm után. Minden oldalon annyiféle ellentétbe ütközik, hogy szívesen engedné át a helyét másnak, aki talán még nincsen egészen tisztában a hatalom gyönyörűségeivel. De a király, úgy látszik, nem engedi. Lukács László győri nyilatkozatá-

ból lehet sejteni ezt a kellemetlen marasztalást. A király és a kormány között alku történt; tessék távozás előtt ezt az egyezséget rendbehozni. Így nem illik megugor- ni; sőt nem is lehet. Arra még nem volt példa, hogy szökni készülő minisztereket zsandárokkal tartanak vissza, mint a hűtlen béreseket; de a zsandárhatalomnál is nagyobb erővel tartja vissza a kormányt a bársony- székekhez a politikai kulantéria, a megállapodásokhoz való hűség, amire most a korona hivatkozik.

Ünnepléssel jönni és ünnepléssel távozni: államférfiaknak, komoly politikusoknak nem lehet egyedüli céljuk. Népszerű dolog lenne most, ha a kormány, mint a nemzeti követelések áldozata vonulna el a fórumról; de akik egyszer az ország vezetésére vállalkoztak, azoknak egyebet is parancsol a közvélemény. Azok nem bocsáthatják maguk után az özönvizet; hanem az állás felelőssége, amelyet viselnek, kiterjed a bucsuzásuk után való időre is. A könyvvezető se hagyhatja rendetlenül a számadásait, mire a fölmondása letelik; az országot se lehet a fölfordulásnak átadni, ex-lexbe ejteni.

Most, a mikor a legkellemetlenebb, most kell a helyén maradni a kormánynak és likvidálni a paktumot, vagy ha nem lehet, legalább az ex-lexből megóvni az országot. Es bármennyire mohóvá lett is a vágy a

többség egy részében az ellenzékbe vonulás iránt, a többségnek megmaradt az a felelőssége, hogy a paktum alapján való kibontakozást elősegítse, lehetővé tegye. Csak akkor, ha az ország rendje, ügyeinek nyugodt menete biztosítva van, — akkor engedhetik át magukat az ellenzéki gyönyörűségeknél.

Maradni. A kötelességtudásnak ez az intő szava ép annak ajkáról hangzik el, a kit folyton úgy emlegetnek, mintha szakadatlanul lesbe állana a hatalomért, bársonyszékért való előretörésre. Lukács László mondta ezt, s az állításának őszinteségét megtoldotta azzal a példával, a mikor ők, a Tisza kormány tagjai hat hónapig viselték a legkínosabb helyzetben a kormányt, hogy tisztázott asztalt adhassanak át az utódaiknak. A Wekerle-kormány tagjainak is tövises lehet ezután a kormányzás, a fölbomlott koalícióval és a szétszakadni készülő függetlenségi párttal. A nemzet követeléseivel, amelyeket Bécsben nem tudnak érvényesíteni és Bécs követeléseivel, amelyeknek nem tudnak többséget garantálni. Az átmenet átmenetében, amely semmiféle alkotásra, teremtő munkára, komoly feladatok teljesítésére nem alkalmas és amely csak növelheti az eddig is eléggé magasra nőtt elégedetlenséget. Es mégis maradniok kell, s maguknak kell megépíteni az utat, amelyen az utánuk jövő kormány, vagy a mait felváltó rendszer bevonul.

A magán-detektív.

— A Móra legújabb számából. —

Görömböly ur még egyszer megnézte annak a háznak a számát, amely előtt állott. Ez az, mondta magában és felcsőszögött a lépcsőn. A harmadik emeleten szuszogva pihent meg a 13. ajtó szám előtt. Ez az, mondta ismét s nagy hápogás közt csöszögött. Nem sokára kinyílt az ajtó s egy koromfekete férfi jelent meg a küszöbön.

— Itthon van Vajas ur? — kérdezte Görömböly.

— Én vagyok, mivel szolgálhatok?

— Örülök a szerencsének, Görömböly a nevem.

— Ah, ön irt nekem ugy-e? Tessék beszélni.

— Én irtam, — felelt Görömböly. —

Ejnye, de magasan lakik ön. S én száztizenegy kilogramm vagyok.

— Isten éltesse, uram, bizony egy kicsit sok lehet önnek a három emelet. De nekem a jó levegő kell. Hanem térjünk a dologra.

— Ugy van, térjünk a dologra, — mondta Görömböly. — Ön abban a hírben van, hogy nagyszerű magán-detektív.

— Mondják, — felelt Vajas szerényen, de mégis önérzettel.

— Nos, én is igénybe óhajtanám venni a szolgálatát.

— Rendelkezzék velem. Bátran lehet, a legnagyobb bizalommal. Nálam feltétlen hallgatás biztosítottatik.

— Erre számítok is, mert az ügy nagyon kényes.

— Akkor bizonyosan nő van a dologban.

— Eltalálta. Ugy látszik ön érti a dologat. Vajas mosolygott: Mondják! — ismételte.

— Talán még azt is kitalálná, hogy ki az a nő? — kérdezte Görömböly kíváncsian.

— Ez után a kérdés után nem gondolhatok mást, — minthogy az uraságod tisztelt neje az illető, — volt a merész válasz.

— Önnek ördöge van! — kiáltott fel Görömböly s eltátotta a száját. — Már látom, hogy jó helyre utasítottak. Tehát csakugyan nőm ő nagyságáról van szó.

— Bizalom uram, bizalom, — mondta Vajas és helyet mutatott a vendégének.

—

—

—

—

—

—

—

—

— Ejnye, de komisz pofa, — gondolta magában Görömböly, amint utitársát szemügyre vette.

Csakugyan különös alak volt. Vörös szakáll az egész arcát körülfogta, s kék pápaszeme mögött meghatározatlan szem pislogott.

Krumpli orra volt és folyton szipakolt.

Görömböly vállat vont s elővett egy ujságot, hogy majd olvas, de az az ur annyit szipakolt, hogy sehogysem bírta emiatt leküzdeni a szórakozottságát. Ha már olvasni nem hagy, talán beszélgetést kezdék vele, gondolta, s az idegenhez fordult.

— Ön ugyancsak náthás, — mondta részvétellel.

A vörös ember rábámult: Há?! — mondta bizonytalan hangon.

Görömböly ismételte a kérdést. A „vörös” tölcserít csinált a kezéből s odahajolt: Hán?! —

— Még süket is, — borzadott Görömböly s beleordított a társa fülébe: Jó napot kívánok!!!

A vörös bölintett s halkán dünyögte: Én is magának.

Ezzel le volt zárva a diskurálás. De a szuszogás, szipakolás nem. Görömböly idegeskedett s átment egy másik kocsiszakaszba. A vörös rögtön utána sétált. Nem szerettek egyedül lenni, magyarázta. Ez ismétlődött, s végre Görömböly megkérdezte a furcsa utast: Meddig lesz ön folyvást a sarkamban?

— Hán? —

—

—

—

—

—

Nemcsak a királynak adósai ezzel, hanem az országnak is. A nemzettel ugyan nem kötöttek paktumot, de az paktum nélkül is megköveteli tőlük, hogy a közvetlen veszedelmet, amelyet a kormány távozását követő bizonytalanság magában hordana, minden erejükkel háriítsák el. S ha ez nem napokba, hetekbe, hanem hónapokba telik, akkor maradjanak hónapokig, s viseljék el az ezzel járó kellemetlenséget, s még azok gunyját is, akik azt tartják, hogy szívesen marasztaltatják magukat. Amikor tisztán fog állani, hogy a parlament miképp alakul ki, s hogy milyen kormány működése van az így kiformalódott parlament fölött lehetővé téve, akkor talán kevesebb dicsőséggel, de a komoly, valódi politikus öntudatával mondhatnak bucsut a kormányzás most égető bársonyának.

Aradmegye virilistái.

— Folytatólagos névsor. —

Kiss Mihály birtokos Arad 763'49, Morovitz Jakab kereskedő Pankota 762'34, Friedmann Gyula birtokos Szemlak 761'21, *Vukuleszku József lelkész Seprős 756'40, Szida György birtokos Világos 756'05, Haberéger György birtokos Arad 749'30, ifj. Donáth János birtokos M.-Pécska 746'98, dr. Andaházy Pál birtokos Kurtics 723'16, Bulboka Tivadar birtokos Kurtics 722'70, Török Árpád közjegyző Világos 720'19, Durst József birtokos M.-Egyháza 703'09, Benesch Gyula mérnök S.-Bucsáva 702'35, Mann Vilmos birtokos Erdőhegy 700'31, gróf Bobza Alfonz birtokos Elek 695'57, Braun Márton birtokos Kurtics 685'53, dr. Gál Jenő birtokos Budapest 684'07, Rauch Sebestyén birtokos Glogovác 673'93, Aszód János birtokos N.-Varjas 672'28, Fehér József birtokos Seprős 670'16, Czárán Zoltán birtokos Seprős 670'16, Eliás Salamon kereskedő Opécska 664'00, Kövér Márton birtokos Szemlak 660'26, Raskó Sándor esperes Gyerek 657'58, Rauchbauer Ferenc birtokos Ujszentanna 654'72, Török Gyula birtokos Dézna 652'48, Steiner Ferenc Arad 640'36, Bernstein Manó kereskedő Borossebes 632'45, Mahler Tamás birtokos Elek 628'40, Fritz János birtokos Német-Pereg 627'19, Ament Antal

birtokos Elek 626'51, *Lázár Zoárd dr. képviselő Kisjenő 624'18, Siklován Stéva birtokos Opécska 623'44, Ney Adolf birtokos Apáti 622'58, László Ferenc birtokos Kurtics 620'90, Hollaky Imre birtokos Acsuva 619'80, Juhász Armin birtokos Apatele 612'50, *Tamasdán István g. k. lelkész Opécska 609'74, *Grözda Aurél dr. ügyvéd Buttyin 609'36, Varjassy Lajos dr. orvos Elek 604'62, Bogdán György birtokos Agris 598'90, Karton Aladár kereskedő Bjenő 597'64, Braun Fülöp birtokos Erdőhegy 596'04, Adelman Adam dr. birtokos Kurtics 593'88, legifj. Gantner János birtokos E.-Simánd 591'72, Korek Kálmán birtokos Kujed 589'38, Moskovitz Mór kereskedő Csucs 587'72, Philipp Leó bérlő N.-Pél 587'33, Philipp Jakab kereskedő N.-Pél 587'33, Philipp Ignác kereskedő N.-Pél 587'33, Bóné Mihály birtokos Kurtics 583'70, *Grósz Endre dr. ügyvéd Kisjenő 582'60, id. Remenyik László birtokos Opécska 580'61, Kremzier Miksa birt. Dulcele 577'94, Bottás István dr. birtokos Otlaka 574'85, Kaufmann Károly kereskedő Pankota 574'34, Eliás Izidor kereskedő Pécska 574'34, Kardos János birtokos Kurtics 572'60, Brandeis Henrik birtokos E.-Simánd 568'22, *Eliás Simon kereskedő Pécska 568'12, Steiner Vilmos birtokos Arad 564'80, Makay Ferenc birtokos Simonyfalva 556'80, Szathmáry Gejza esperes Magyarpécska 556'44, Gavlovits István birtokos Opécska 552'20, Kodreán János g. k. lelkész Sikló 551'99, Reisz György birtokos Elek 549'83, Messer Antal birtokos Szentmárton 546'10, Detári István birtokos Magyarpécska 544'55, Sármezey Árpád birtokos Szépfalu 543'25, *Csáklán Miklós dr. orvos Opécska 538'40, ifj. Vertács Akony Jován birtokos Opécska 536'77, Ross Juon birtokos Opécska 536'48, Róth Jakab kereskedő Szemlak 531'58, Rauch Hubert birtokos Glogovác 530'79, Meller Simon birtokos Otlaka 529'60, Kohn Mór kereskedő Silingyia 528'20, Scheer Lajos kereskedő Borosjenő 527'58, *Petrovits György g. k. lelkész Nagypél 526'98, Falkusán Tivadar birtokos Szintye 524'94, Kramp János dr. esperes Elek 524'78, Drágán Simon birtokos Otlaka 523'54, Hirsch István birtokos Kisjenő 522'43, Janik József birtokos M.-Pécska 522'02, *Bart Demeter dr. g. k. lelkész Opécska 521'68, Weisz Sándor birtokos Barakony 517'59, Werner Miksa birtokos Kurtics 517'30, Katona Mihály birtokos M.-Pécska 516'81, Dános Gyula birtokos Világos 516'41, Neustadt Leó birtokos Dulcele 516'30, Kreitler Antal birtokos Ujszentanna 512'72, Gross Márkusz kereskedő Szemlak 512'61, Issekutz Marcell dr. ügyvéd M.-Pécska 512'59, Fritz Lőrinc birtokos N.-Pereg 510'55, Hammer Miksa birtokos Elek 507'42, Kasztner Mátyás birtokos Kurtics 507'35, Vertán Ernő birtokos Csermő 507'19, legifj. Ko-

vác Mihály birtokos M.-Pécska 503'20, B. Bartolf Mihály birtokos Szemlak 503'—, *Roxin József gyógyszerész Opécska 497'94, Possert Ferenc birtokos Buttyin 497'10, Mara Miklós birtokos Otlaka 496'59, Horváth János birtokos M.-Bodzás 495'16, Mester Imre birtokos M.-Pécska 494'49.

A kormány lemondása.

Wekerle a király előtt.

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 24

A kormány elvégezte mindazt, a mit a távozni készülő kormányok a lemondás előtt el szoktak végezni. Elintézte a kitüntetések, kinevezéseket és aláírta formálisan a lemondást. A kinevezések között a legérdekesebb Günther Antalé, akit a Kuria elnöki állására terjesztett fel a minisztertanács.

Wekerle ma Bécsbe utazott és holnap délelőtt kihallgatáson jelenik meg a király előtt. A miniszterelnök valószínűleg még holnap délután vissza is utazik Budapestre. Jól értesült forrásunk szerint a király holnap sem fog dönteni, hanem fenntartja magának a döntés jogát. Alig várható, hogy a felség szeptember 28-ika előtt a döntést meghozná. A halasztás természetesen csak megnehezíti a kormány helyzetét, mert a mai körülmények között, a parlament összes pártjai sürgetik távozását.

Mai tudósításunk ez:

Döntő minisztertanács.

Budapesti tudósítónk jelenti: A mai minisztertanács előtt Apponyi Albert gróf, Günther Antal és Kossuth Ferenc miniszterek a kereskedelmi miniszteriumban tanácskoztak.

A minisztertanács pontban déli 12 órakor kezdődött a kereskedelmi miniszteriumban. Wekerle miniszterelnök bejelentette, hogy Andrássy Gyula gróf belügyminiszter sógora sulyos betegsége miatt nem jöhetett Budapestre.

Hivatalos jelentések.

A minisztertanácsról a következő félhivatalos jelentést adták ki:

A minisztertanács elintézték a függőben maradt legsürgősebb ügyeket, kinevezéseket és kitüntetések, valamint a legutóbbi minisztertanács elhatározott lemondás formai kelleit. A miniszterelnök ma délután Bécsbe utazott és holnap délelőtt megjelenik a király előtt, hogy a lemondási okiratot írásban is átnyujtsa a felségnek.

Egy másik félhivatalos jelentés ezeket mondja:

Ma délben 12 órakor a kereskedelemügyi miniszteriumban Wekerle Sándor miniszterelnök elnöklésével minisztertanács volt. A tanácskozást megelőzőleg elsőnek Apponyi Albert gróf érkezett a miniszteriumba, majd közvetlenül utána Günther Antal és Kossuth Ferenc. A három miniszter fél órán át tartó beszélgetést folytatott egymással. A minisztertanács fél két óráig tartott.

Wekerle nyilatkozata.

Minisztertanács után Wekerle Sándor ezeket mondotta:

— A kormány ragaszkodik ahhoz, hogy még a keddi parlamenti

Görömböly ordított: Micsoda ember maga?! Az idegen csodálkozva felelt: Én? én utasember vagyok.

Görömböly a fejéhez kapott s lerogyott az ülésre. A legközelebbi megállónál átült egy másik kocsiába. A vörös oda is utána ment. Görömböly most már végképpen dühbe jött.

— Hallja-e, kicsoda maga?! mit akar maga?! — Az ördög hallgatja tovább a maga szipakolását. Menjen mellőlem a pokolba. Én nem utazom többet magával.

A vörös mosolygott. Ön nagyon előzékeny, uram; tehát egy vendéglőben fogunk megszállni. Jó, ha az utasok összetartanak; én egyszer.

— Ne beszéljen! Nekem ne mondja el!... bánom is én, mi történt magával „egyszer.” Hagyjon nekem békét!...

A vörös meghajtotta magát és leült. — Köszönöm uram, — szolt, — de meg kell önnek magyaráznom...

Görömbölyt elfutotta a pulykaméreg, felugrott és ellenállhatatlan ösztönnel markolt bele az idegen utas szakállába. Nagy rémületére az egész szakáll a kezében maradt s abban a percben egy koromfekete alak állott előtte.

Mit? Hát ön itt van?! — kérdezte Görömböly elképedve.

— Amint látni tetszik. Reményilem mind e pillanatig nem ösmert rám.

— De hisz önnek most a feleségem után kellene futkosnia.

— Igaz, de önagsága ugyanarra kért volt meg, amire ön. Tarteztam vele, hogy önt is kövessem.

Görömböly pokoli kacagással csapott a homlokára.

— Azok az asszonyok! — üvöltötte.

A magán-detektív ekkor megszólalt:

— Még nincs minden elveszve. Szándékosan voltam önnek annyira alkalmatlan, hogy végre lerángassa a szakállamat. A diszkreció tiltotta, hogy magam áruljam el az ügyet, amelyet elvállaltam. Egészen más, ha „vis major” jön közbe. Most tehát tudja meg, hogy önagsága jóval nagylelkűbb volt, mint ön. A többi öntől függ...

— Azaz, hogy én még nagylelkűbb legyek, — egészítette ki a gondolatot Görömböly keserűen.

A vörös, azaz a fekete, jelentősen mosolygott.

Görömböly a tárcájába nyult, kivett egy bankót s átnyujtotta a feketének: Isten önnel, — szolt lehangoltan.

A vonat megállott. A magán-detektív meghajtotta magát s könnyedén szökött le a kocsiról.

— Epen jókor: Lóri bizonyára türelmetlenül vár rám, — mondta magában, amint a másik vonat, amely visszafelé vitte, az állomásra berobogott.

Megjegyzendő, hogy Görömbölyét hitták Lórinak.

ülés előtt megkapja végleges felmentését. A kormány a mai minisztertanácson kitüntetések és kinevezéseket intézett el. *Günther Antal igazságügyminiszter lesz a királyi Kuria elnöke.*

Wekerle és Apponyi délután félhárom óraker elutazott. Wekerle holnap d. e. kihallgatáson jelenik meg a király előtt. Ekkor fogja átnyújtani a kormány lemondási okiratát is, amelyet a kormány tagjai ma aláírtak. Apponyi Pozsonynál kiszállott, mert Berhardra utazott.

Barabás — Lukács kinevezetéséről.

Barabás Béla, miközben a kereskedelemügyi miniszteriumban folytak a tanácskozások, Lukács esetleges kinevezetéséről egy újságíró előtt ezeket mondotta:

— Miután ez a kormány képtelen a kibontakozás útját megtalálni, a koronának úgy látszik nem marad más útja, mint megint Lukácssal kísérletezni. Lukács valószínűleg hivatalnok miniszteriumot nevez ki, mert hiszen parlament nélkül akár kormányozni. Miniszternek mindig akad három ember, Lukácsnak is akad három társa és ez lesz a miniszterium. Felosztatja a parlamentet, választat, ha kell háromszor is, míg nem lesz többsége. Célja megcsinálni a választói jogot, ennek alapján újból választatni. Az újból összeülő parlament csak az önálló nemzeti bank és egyéb függő kérdésekben döntene.

— A függetlenségi párt — mondotta Barabás — nyugodtan várja a fejleményeket. Természetesen mindig tudni fogja kötelességét. Hogy mi lehet egy ilyen Lukács-kormány kinevezésének eredménye, az tisztában állhat minden ember előtt.

Függetlenségi vélemény.

Egy függetlenségi képviselő így nyilatkozott a helyzetről:

— A függetlenségi pártra nézve erkölcsi kötelesség, hogy a nemzet nagy többsége által reá ruházott jogait alkalmazza. A nemzeti akarat érvényesítésével szemben, mindég ott találjuk magunk előtt a császári akarat érvényesítését. Az alkotmányosság pirosítójával kendőzött sorsunkra nézve nem elég az, ha minden 10 évben szavalhatunk gazdasági önállóságunkról, nemzeti jogainkról, de soha nem valósíthatjuk meg azokat. Ez a legesúlyosabb kijátszása volna a népakaratnak, de jelen esetben bűn is volna, mert hiszen királyi szóra, a bankkérdésben, hogy szabad kezünk lesz, a nemzet vállaira raktunk évi 13 millió, folyton emelkedő terhet. Fenyegtetnek Lukácssal, Khuen-Héderváryval, Kristóffyval, parlamenten kívüli kormánylyal, mely választás útján a nemzetre apellálna. Helyes. A választások elrendelése a korona joga, de hogy találnak-e választókat, kik olyan képviselőket küldenek a parlamentbe, akik megszavaznak 500 millió újabb terhet és feladják a nemzet jogait — az más kérdés.

Justh Gyula Budapesten.

— Vita a függetlenségi pártban. —

Justh Gyula ma délután 1 óra 30 perckor Szegeden át Budapestre érkezett. A házelnök Tornyáról jött a fővárosba és hosszabb ideig ott szándékozik maradni, mert személyesen akarja vezetni az ügyeket. Justh már délután érintkezésbe lépett hiveivel

és megállapította velük a következő napok taktikáját.

A függetlenségi pártkörben ma este számos képviselő jelent meg, mert tudták, hogy Justh Gyula, aki délután a fővárosba érkezett, meg fog jelenni a körben. Már a délutáni órákban tömegesen jöttek a képviselők, nagyrészt a bankcsoport tagjai. Justh Gyula megérkezése előtt is természetesen a válságról volt szó. A legtöbben hangoztatták, hogy a kormány lemondása befejezett dolog és a mai minisztertanácson történetk semmiféle változást nem hoztak.

— A kormány lemondását — mondták különösen a bankcsoport tagjai — a királynak el kell fogadnia, mivel ez a helyzet tovább már nem tarthat.

Mikor Justh a pártkörben megjelent, hivei zajos óvációban részesítették.

— Csak ki kell tartanunk — mondtotta Justh — és akkor nem maradhat el a siker. A kormány lemondása elkerülhetetlen volt és a válságot ma sem lehet megoldani máskép, mint a bankkérdés elintézésével. Már Kossuth Ferenc és Apponyi Albert is osztja ezt az álláspontomat.

Justh ezután bizalmas embereivel, Holló Lajossal, Lányi Imrével, Földes Bélával, Leszkay Gyulával és Laehne Hugóval a tanácskozó szobába vonultak vissza, ahol hosszú ideig beszélgettek. Tanácskozásuk tárgya a függetlenségi pártnak és különösen a bankcsoportnak a legközelebbi napokban és a Ház első ülésén tanusítandó magatartása volt. E tanácskozás eredményéről a következők jutottak nyilvánosságra:

A függetlenségi párt nem akar nehézségeket okozni a lemondott kormánynak, már csak azért sem, mert nem szándékozik kellemetlenkedni azoknak, akikkel éveken keresztül együtt működött. De alkalmas formában ki akarja a párt fejezni azt az álláspontját, hogy a válság gyors megoldását kívánja és abban az esetben, ha a kormány 67-es tagjai még most is ragaszkodnának állásukhoz, Kossuthnak és Apponyinak el kell válniuk minisztertársaiktól. Tiltakoznak a képviselőház újabb elnapolása ellen és abba csak akkor nyugodnának bele, ha a kormány ígéretet tesz arra nézve, hogy a megoldásra vonatkozó tárgyalásoknál nem engedi a bankkérdést a készfizetések engedményével kiszorítani.

A főrendiház ülése.

A főrendiház szeptember 28-án délután 4 óraker ülést tart, amelynek napirendjén az előtérítésekön kívül a miniszterelnök jelentése van felvéve.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi autonom katolikus kör f. hó 25-én, szombaton este 8 óraker tartja a Millennium vendéglő külön helyiségében rendszeres havi társas vacsoráját. Vendégeket a kör szívesen lát. Teríték személyenkint 2 kor. Az igazgatóság.

Lengyel küldöttség az aradi gyászünnepélyen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 24.

Megirtuk, hogy az október hatodiki gyászünnepélyek alkalmából Lembergől százötven tagból álló előkelő társaság érkezik Aradra, lerovandó kegyeletét a 13 vértanu emléke iránt. A vendégek ez alkalemmal viszonzózzák azt a látogatást, melyet a magyarok Kovács Dezső országgyűlési képviselő vezetésével tettek a tavasszal Lembergben, ahol őket a lengyel főváros, annak az évszázados benső barátságának megfelelően, mely a lengyelek és a magyar nemzet között él, fényes fogadtatásban részesítette. Aradváros közönsége is vendégeit látja az előkelő társaságot, melynek érkezését Miklóssi Ferdinánd, a Turul szövetség diszelnöke a következőkben jelentette be ma a polgármesternek:

Nagyságos Polgármester Ur! A mai napon érkezett Budapestre Stámirowszky Ligera Tadeusz, a lengbergi gazdasági akadémia igazgatója, hogy tudomásunkra hozza azt, hogy a lengbergi polgárság az október 6-iki nemzeti ünnepünkön, az aradi ünnepségeken 150 tagu (hölgy és férfi) küldöttséggel képviselteti magát. A küldöttségben több lengyel képviselő, polgármester, egyetemi tanár, főrészt egyetemi hallgató vesz részt. Azon tiszteletteljes kéréssel fordulok Nagyságodhoz, kegyeskedjek megindítani a mozgalmat azon irányban, hogy megjelenésükkor oly fogadtatásban részesüljenek, mint amilyenben részesültünk mi Lemberg városa részéről a tavasszal.

Ugy tudom, hogy Lembergől 3-án indulnak, 4-én érkeznek Budapestre, megjelennek a Turul szövetség diszkozgyűlésén, 5-én indulnak innen, úgy, hogy este Aradon lesznek, de nincs kizárva, hogy csak 6-án reggel. Természetesen részt vesznek az ünnepségeken.

Teljes tisztelettel

Miklóssi Ferdinánd,

a Turul-szövetség diszelnöke.

A tanács holnap tartandó ülésén foglalkozik a vendéglátás részleteivel. Mint értesülünk, október 6-án a színházban diszledadás lesz a vendégek tiszteletére és ezután bankettet ad a város, amelyre a törvényhatósági bizottság tagjait és a város előkelőségeit is meghívja a tanács.

A Turul szövetség diszelnöke ma a következő levelet intézte hozzánk:

Az Aradi Közlöny T. Szerkesztősége

Arad.

Tisztelettel értesítem Önöket, hogy az október 6-iki aradi nemzeti ünnepségeken egy Lembergől érkező, képviselők, polgármesterek és más társadalmi állással bíró lengyel urakból — valamint hölgyekből álló 150 tagu küldöttség fog megjelenni (lengyel diszruhában).

Budapesten is hivatalos fogadtatásban fognak részesülni — s azzal a kéréssel fordulok Önökhöz, sziveskedjenek az ügynek nagybecsű lapjukban kellő propagandát csinálni.

Kérésemet szíves jóindulatukba ajánlva, vagyok

Budapest, 1909. szeptember 23.

Hazafias tisztelettel

Miklóssi Ferdinánd dr.

a Turul-szövetség diszelnöke.

Tiszviselőtelep: Szabóky-u. 44.

Virágh Lajos főmérnök a fia öngyilkosságáról.

A milliomos leánya. — Az örök titok.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 24.

Ma délelben érkeztek haza a tragikus halált halt Virágh Lajos huszárhadnagy szülei a szomorú utról, mely fiuk koporsójához vezetett. Tegnap délután fényes katonai pompával vitték örök nyugvó helyére az elhunytat, bajtársainak és barátainak részvéte mellett. A XVI. számú helyőrségi kórház kápolnájában helyezték ravatalra a koporsót, melyet igen sok koszoru borított. Legszebb volt a főhadnagy menyasszonyának nefelejtésből készült hatalmas koszorúja. Az ezredének tisztikarát hat tagu küldöttség képviselte és a budapesti helyőrség minden fegyverneme küldött képviselőt a temetésre. A temetési menetet egy század huszár nyitotta meg és a koporsó után az előkelő rokonságon kívül igen sok ismert fővárosi család kísért utolsó útjára az ifjú katonát.

Az Aradi Közlöny munkatársa beszélgetett Virágh Lajos főmérnökkel, aki szerencsétlen fiának tettéről a következőket mondta el:

— Mi abszolúte nem tudjuk határozott okát adni fiam tragikus halálának. Hátrahagyott levelében egy szóval sem vet világot megrendítő elhatározására. Mindössze annyit írt, hogy imádkozzunk érte és hogy mi ugy is tudjuk miért kellett meghalnia. Sajnos, épen úgy nem tudjuk, minthogy nem tudja senki. Ki kell jelentenem, hogy nem felel meg a valóságnak az, hogy kártyaadósságok miatt keletkezett pénzzavarok adták kezébe a fegyvert. Mi csak találgatunk, kombinálunk és valószínűnek tartjuk, hogy elmezavar következtében fordította maga ellen a revolvert. Mint Budapesten lakó rokonainktól csak most érte sültünk, a fiu újabbán ismét leesett a lóról.

Nekünk ugylátszik nem merte megírni a balesetet, mely Debrecenben történt vele. Három lovat és kocsit tartott állandóan — és mint ő maga elmondta — egy szürke mént trenirozott augusztus hónapban versenyre, a mely ledobta a hátáról a malt esztendőben ért katasztrófa következménye, a szembaja kiujult. Tanárokat keresett fel Budapesten, akik állítólag úgy nyilatkoztak, hogy a baj gyógyíthatatlan. Lehet azonban, hogy ez csak képzeldés volt, mert a rokonok elbeszélése szerint a fiu az utóbbi időben különösen viselkedett és beszélt. Azt mondotta, hogy állap az uhlánusokhoz, mert szégyenli, hogy a káderhez osztották be, noha ez azért történt, hogy teljesen kipihenhesse magát.

— Mint említettem, nem felel meg a valóságnak, hogy nyomasztó adósságai lettek volna. Fiam soha életében nem kártyázott. Tavaly összes adósságait rendeztem, 24 ezer koronát fizettem ki helyette. Maradt egy kétezer koronás váltó, melyet csak azért nem fizettem ki, mert ő maga kívánta így.

— Ezt majd én rendezem, — jelentette ki előttem fiam még a múlt esztendőben — főhadnagy leszek és futja majd a felemelt fizetésből.

Törlesztett is a Kereskedelmi Banknál a váltóra négyszáz koronát. Ez az ezerhatszáz korona volt összes pénzbeli tartozása, amelynek fedezetére többszörösen elegendő az a három ló, melynek értéke meghaladja a hatezer koronát. De még ha nem is lett volna valami vagyona, akkor sem kellett ilyen, nekünk örökké fájdalmas módon kiegyenlíteni a tartozását. Gazdag rokonai voltak Budapesten, akik az első kérés szóra tizszer akkora összeget szívesen bo-

csátottak volna a rendelkezésére. Mi tőlünk pénzt most nem kért és így nem igaz, hogy sürgönyileg szőlított volna fel egy nagyobb összeg elküldésére.

— Arról sincs tudomásom, hogy uzsorások kezeibe került volna. Lehetséges, hogy Meller L. Egyeddel összekötetésben állott, de nem kölcsönt vett fel tőle, hanem előleget egy követelésére. Tudniillik eladta a negyedik lovát és egy kocsiját és váltót kapott fedezetül, melyre nyolcszáz forint előleget vett fel, vagy talán ennyiért adta el a követelését.

Nem volt könnyelmű és nem volt tékozló, hanem határozottan takarékos természetű. Körülbelül egy félévvel azután, hogy huszárhadnagy lett, azt írta nekem, köszöni az eddigi támogatást, de többé nem reflektál reá, mert megél a fizetéséből és 300 korona megtakarított pénze is van. Kitünő loértő volt és löeladáson keresett sok pénzt.

Az az adósság, melyet én fizettem ki helyette, abban az időben keletkezett, mikor Bécsben volt és a lovaglótanári tanfolyamot látogatta. Megismerkedett egy milliomos bécsi leánnyal. Az apja többszörös milliomos. A leány szerelmes volt a fiuba, aki a kedvéért igen nagy lábon élt. Házasságról is volt már szó, de az apa ellenzésén hajótörést szenvedett a dolog.

Günther Antal a Kuria elnöke.

Wekerle nyilatkozata.

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 24.

Fővárosi tudósítónk jelentése alapján ma megirtuk, hogy Günther Antal igazságügyminisztert a legközelebbi napokban kinevezi a király a Kuria elnökének. Ezt az értesülést most megerősítette Wekerle Sándor miniszterelnök, aki a ma délelőtti minisztertanács után kijelentette a hírlapíróknak, hogy Günther a király tényleg kinevezi a legfelsőbb bíróság elnökének. A kinevezés a legközelebbi napokban megjelenik a hivatalos lapban.

Abban az esetben, ha a kormány fölmentése későbbben történék meg, mint ahogyan Günther a király kinevezné, akkor valószínűleg Wekerle venné át az igazságügyminiszteri tárcát. De politikai körökben azt hiszik, hogy erre nem kerül sor.

A függetlenségi pártban ma este sokat beszéltek Günther kinevezéséről.

— Mi az oka, vagy mi a hátere ennek a kinevezésnek? — tudakolta Nagy Dezső.

— En egyáltalában nem találok alkalmasnak Günther, — mondták többen is. Hiszen eddig mindig neves jogász jutott ebbe a méltóságba.

Egy beavatott függetlenségi képviselő így indokolta meg a küszöbön álló kinevezést:

— Wekerle a napokban kijelentette s ezt én is hallottam, hogy a mostani kormány lemondása után esetleg olyan kormány jöhet, amely kieszközli Lányi Bertalan, a Fejérváry-kormány volt igazságügyminiszterének kinevezését a Kuria elnöki állásába. Ezért Wekerle inkább Günther nevezeteti ki.

Természetesen a függetlenségi pártban kétkedéssel fogadták ezt a kijelentést.

Művészekről.

— Látogatás Nagy Sándor villájában. —

Asztalomon nyugszik a meghívó. Minden vonalában elárulja, hogy a művészet szolgálatában áll és ahová összehívja a megértő lelkeket, ott gyönyörűség vár a kiválasztottakra. A Nemzeti Szalonban, ebben a diszkrét, uri lelkeknek való Szalonban most van az ünnepélyes vernissage. Megmozdultak körösfői Kriesch Aladárék, Nagy Sándorék és a gödöllői művésztelep. És ahol ők megmozdulnak, az mindig jelent valami nagyot, szépet a magyar művészet életében. Sajnos, nem mehetek el az ők kiállítására. Nem is tarthatok hát beszámolást. Inkább csevegek valami mást. A művészek életéről. Valamikor a bohém világban az excentricitás képviselője volt a művész. Ma? Én azt hiszem, az ésszerűség és okosság apostolai, akik nem szorulnak arra, hogy külső körülményekhez való alkalmazkodásban kelljen elfecserelniük idejüket. Ők úgy élnek a maguk világában, ahogy nekik tetszik. Joguk van rá. Az ők lényeg: egyéniség. Az életük: egyéni.

Boér Lenkét kerestem, ezt a komoly kis művészleányt. És ott találtam meg a Nagy Sándor festőművész napsugaras házában. Egyszerű paraszt ház áll az utcára. Végig mentem az udvarán. Egy öreg anyóka a kertkapura mutatott, hogy ott lakik azontul Nagy Sándor, csak menjek.

Nem akartam elhinni, de mentem. Kukorica-földeken keresztül, napraforgó virágok között. Ekkor megpillantottam a villát. Nekem úgy tetszett: a mezőben van. Csupa derű, kacagó napfény a környezet, az ég, a föld.

A konyhán mentünk be, ahol valami esüteményfélével foglalatzkodott a régi jó cseléd.

— Van-e ebéd? — kérdezte nyájasan a kacsu, magas, görögösen öltözködő Lenke.

— Lesz, lesz édes kisasszonyom! — nevetett a cseléd.

Ugyanis, szerencsétlenségemre olyan napon toppantam a művész otthonába, amikor ő maga valami saját tervezte zászlóval, — amit aztán felesége és Boér Lenke varrt ki — Veszprémbe ment. Nagy Sándorné pedig Budapestre rándult a gyerekekkel. Ott voltak a játékok. Boldog gyerekek, kinek ők a szülei! Mennyi napfény, mennyi sugár a házában! Minden rejtett zugán a művészet világozása. A villa maga, tán nem is nevezhető épületnek. Mint egy régi, gyermekkori kártyavár, olyan könnyed a stílusa. Egyéni. Milyen lehetne más, ahol Nagy Sándor lakik? Én hiába fogom bejárni a világot, a stíllel mindig hadilábon állok s ha valamely tiszta stílbemár idegen is vegyül a tudatlanság vagy eszevesztőség révén, azt nem ismerem fel. Ezért nem adok nevet a Nagy Sándor villájának. Mert nem is látam hozzá hasonlót. Csak távolról hasonlíthatom a Garmen Sylva, bukaresti és a gróf Kálnoky Félixné sepsi-köröspataki kastélyának egy-egy bizarr részletéhez. Nagy Sándor az ő művész házában maga tervezte. Szeszélyes lélekkel. Tudja, letép, én is ilyeneket építtetnék ma saját gyönyörűségemre. Ha akarom egy szoba, ha akarom két, három, négy szoba. Ha akarom emelet, ha akarom földszint. Ha tetszik, nagy terem, ha fordítom: apró, meghitt, meleg, napsugaras kisház. Ha tolok oda tolok egy üregfalat és minden nap más lakásban vagyok. Ha az ott? Ha akarom szobafal, mellette lépcső, kanyargó fal, ha akarom pohárszék, ahonnan kikerül a néhez ezüst. A Nagy Sándor házában nem merek keredni, csak beszélni. A magyar nyelvem nem is tudom, hogy használja ezt a csodálatos szót. Ez a világosság, ezt a derűt, mi a Nagy Sándor művész-otthonában csillog: sohase felej-

tem el. Azt hiszem, ezek a színek kellenének a lelkeknek is, hogy kivirágozzék. — Azt hiszem: ilyen helyt lakik a boldogság. Az a finom asszonyi lélek, az a művészi mimóza virág, ki a Nagy Sándor felesége: ő maga a ház lelke. Azok a bájos, édes gyermekrajzok, mekkora szeretetet sugárzanak a házra.

Nagy Sándor művészi képei mellé, melyeket otthona számára fest: mosolyogva simul a felesége könnyű, kedves, bájos, önálló művésze.

Kedves, minden nagyon kedves annál a háznál. Csudálatos melegség árad szét ott. Ahol nagy lelkek élnek, csak ott uralkodik ez a hang, ez a fény.

Fölmentünk a műterembe. Minden lépcső kanyarultnál megállít valami. Egy ötlet, egy kép, egy buter. Maga a műterem meglepően rendes! Pedig a jó ég tudná, hányféle munka folyik ott! Az ablaknál egy hatalmas gépféle. Azon dolgozza Nagy Sándor a rézkarcolatokat.

— Látod, ez művészet! — magyaráz Boér Lenke és szeretettel simogat meg minden lapot.

Ujabb dolog ragadja meg figyelmemet. Egy könyvillusztráció. Soha kedvesebbet nem láttam! Meghalt a poeta régen...

De ez a megjelenő könyv fel fogja őt támasztani. Vissza hozza őt az életbe. Soha szöveget képpel így összhangban nem láttam. Elnézgettem volna Isten tudja meddig itt.

Jött a cseléd. Ebédhez hívott.

— Jaj Istenem! — kiált fel Boér Lenke. — elfelejtettem külön ebédre gondoskodni. Nagy Sándorék, mi vegetáriánusok vagyunk! Most mi lesz?

Megebédeltünk szépen. Még egyszer körülnéztem a napsugaras házban, a melegszívű művészek otthonában. Aztán tovább vitt az utam.

Ádám Éva.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Szombat: Vig özvegy, operett, Dióssy Nuszi és B. Szabó József bemutatkozása. (A bérlet.)

Vasárnap: Délután: Peleskei notárius, énekes bohózat. Este: Varázskeringő, operett. (B bérlet.)

Hétfő: Kis herceg, operett. Új bemutatásban teljesen új kiállításban. (C bérlet.)

Kedd: Kis herceg, operett. (B bérlet.)

Szerda: Lovag ur, vigjáték. Beregi Sándor bemutatkozása. (B bérlet.)

Csütörtök: Lupin Arzén, dráma. Bemutató előadás. (C bérlet.)

Péntek: Lupin Arzén, dráma. (A bérlet.)

Szombat: Casanova, operett. (B bérlet.)

* A színház megnyitása. Szombaton kezdődik az idei téli szezon az aradi színházban. Az első este a Vig özvegy, Lehar Ferenc diadalmas operettje kerül színre. A címszerepet Dióssy Nuszi, a színtársulat új primadonnája játssza, akinek Glavari Hanna egyik legsikerültebb alakítása. Danilót B. Szabó József, az aradiak régi kedvence játssza. A szombati előadás minden tekintetben érdekes lesz. A színpadon teljesen új karszemélyzet fogja magára vonni a publikum figyelmét. Ezenkívül az izgatottság a díszleteket is felfrissítette.

* Vasárnapi előadások. Vasárnap két előadás lesz. Délután a Peleskei notárius című énekes bohózat kerül színre mérsékelt helyárák mellett. Este a bájos zenéjű Varázskeringő van műsoron a főszerepekben Dióssy Nuszival és B. Szabó Józseffel.

* „Móka” a címe egy új élelplapnak, amely noha alig egy fél éve jelenik meg Budapesten, máris legelső helyre küzdötte fel magát változatos, szellemesen ötletes tartalmával és nálunk eddig csak a külföldi folyóiratoknál tapasztalt pazarul színes, művészi illusztrációival, amelyek hétről-hétre meglepik a magyar olvasóközönséget. A díszes kiállítású „Móka” a legolcsóbb magyar élelplap: előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fill. Egyes szám ára 20 fillér. Mutatványszámokat ki-

vántra ingyen és bérmentve küld a kiadóhivatal Budapest, VI., Teréz-körut 88.

* Az Uránia hírei. Szombaton kerül színre utóljára az Uránia-színház nagy attrakciója, Caruso beszélő mozgófényképen. A közönség osztatlan elragadtatásával találkozott a fenomenális és nagy műértékkel bíró látványosság. Legközelebb ismét bemutat egy Caruso felvétel az Uránia a Rigolettó-ból. A szombati műsor nagy érdekességei közé tartozik még Jersey-szigetének elbűvölő panorámája, továbbá a budapesti szenzáció, mely egy vállalkozó szellemű sportsmann halálugrását mutatja be az összekötő hidról a Dunába. A selyemhernyótenyésztést pompás, természet után készült mozgófényképben ismeri meg a publikum. Egyébként is ez a műsor a legfényesebb látványosságok ritka gyűjteménye. 791.

A letartóztatott uzorás.

Meller Egyed bűnlajstroma.

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 24.

A rendőrség — mint ma jelentették — letartóztatta Meller L. Egyed budapesti pénzügynököt, aki némelyek szerint a minap öngyilkossá lett Virágh Lajos huszárfőhadnagyot a halálba kergette. A veszedelmes ember ellen eddig tizenhat feljelentés érkezett a főkapitányságra. Egy lemergi századostól előleg címén 60 koronát, strehmann kezesek díjazására 300 koronát csalt ki, egy bécsei századostól 70 koronát, egy budapesti kéményseprőségétől 28 koronát, egy bácsfeketehegyi iparostól 240 koronát, egy karlovitzi iparostól 300 koronát, egy munkácsi honvédhadnagyától 65 koronát, egy budapesti magánzótól 45 koronát, egy mezőkeresztesi gazdálkodótól 220 koronát, egy kunszentmártoni járásbírósi hivatalnoktól 36 koronát, egy veszprémmegyei tanítótól 60 koronát, egy kapuvári gazdálkodótól 300 koronát, egy budapesti dijnoktól 16 koronát, egy ugradiskai kereskedőtől 40 koronát, egy izs-triai pénzügyi tisztviselőtől 24 koronát, egy budapesti papirkereskedőtől 270 koronát csalt ki.

Mellert e feljelentésekre vonatkozólag már kihallgatták. Mindegyik ügyben igazolta, hogy a kölcsön megszerzésére tett lépéseket, de ezek csak formai dolgok voltak s üzelmel fedezésére szolgáltak. Minden áldozatával elszámolt s érdekes, hogy a legtöbbnek 22 fillért vissza is adott. Az uzorás kezdetben nyugtalanul viselkedett a rendőrség börtönében, de később lecsillapodott és végig aludta az éjszakát. Reggel a nyilvántartási osztályban felvették az ujjnyomatait, majd lefényképezték az uzorást. Amikor megmózták, fél kilónál nagyobb súlyú ékszer szedték le róla. Aranyóráján és láncán kívül találtak nála 7 briliáns gyűrűt, amelyek darabja 1000 koronát érő, aranyfogós toalett tükröt, aranyfoglatu bajuszkefét, briliánsal ékített zsuzsukat. A botjának fogója súlyos ezüstből készült remekművű ötvös munka. Meller ma már cinikusán fogja fel a helyzetet. Reggel, amikor rapportra vezették és Tóth János rendőrkapitány megkérdezte, szokása szerint:

— Miért van itt? — Meller így válaszolt:

— Csekélységek miatt. A bíróság majd szabadon ereszt.

Mellert ma délben átkísérték az ügyészség börtönébe.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZAMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal éshirdetési osztály — — — 151

Az aradi román püspök Kossuth Lajosról.

Beszélgetés Papp I. Jánossal. — Miért vett részt a szoborleleplezésen? — Vélemény a mérsékelt román pártról.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 24.

A napi események több érdekes aktualitása előtérbe hozta az aradi görög-keleti román püspök személyét. A vasárnapi szoborleleplezésnek, ujabban pedig a mérsékelt nemzetiségi párt megalakulásának alkalmából több ízben emlegették Papp I. János nevét, hol dícsérőleg, hol pedig támadólag. Az előbbi esetben az agresszív román lapok támadták meg az aradi püspököt, amiért jelen volt Kossuth Lajos aradi azebrának leleplezésén és azt előzőleg egy érdekes levélben bejelentette az ünnepek rendezőinek. Az utóbbi esetben több oldalról megírták, hogy Papp János aktív részt vesz az új és mérsékelt nemzetiségi párt megalakításában, amit természetesen a régi nemzetiségi párt vesz rossz néven az aradi püspöktől.

Az Aradi Közlöny munkatársának alkalma volt ma beszélgetést folytatni az aradi román egyházfővel, aki igen érdekesen indokolta meg mindkét ügyben tanúsított magatartását.

— Igaz ugyan, — mondotta kérdésünkre Papp János — hogy támadásokban részesültem azért, mert jelen voltam az aradi Kossuth-szobor leleplezésén. En azonban nem törődöm ezekkel a támadásokkal, bárhonnán jöjjenek is azok. Kritizálni mindenkinek joga van, de politikai vonatkozásba keverni ezt az ügyet nem szabad. En részt vettem a leleplezésen, mert egyéni meggyőződésen ezt diktálta. Résztvettem elsősorban udvariaságból városom iránt, az iránt a város iránt, ahol a rezidenciám van, s amelyben hosszú idők óta munkálkodom. Erdeklődéssel kísértem mindig a város ügyeit és a lehetőség szerint résztveszek mindenütt, ahova a városnak valami nevezetes érdeke fűződik. De elmentem a szoborleleplezésre kegyelemből is ama nagy férfiu iránt, aki egész életében önzetlenül és rendületlenül munkálkodott hazájáért s a népért és aki elveihez való hű ragaszkodása miatt a hontalanság keserű kenyerét ette. Ez az én véleményem és ebben nem hagyom magam befolyásoltatni senkitől.

— Igaz-e — kérdezte munkatársunk — egyes román lapoknak az a híre, hogy Méltóságod erre nézve előzőleg a metropolita véleményét kérte ki?

— Ez nem áll — felelte a püspök. Tisztán saját elhatározásomból cselekedtem.

Munkatársunk ezután a mérsékelt román párt ügyeiről kérdezősködött.

— En nem szoktam politizálni, — mondotta a püspök — egyházi ügyeim amugy is lefoglalják minden időmet. Egyes alkalmakkor, például a kongrua ügyében, mikor szükség van rá, megmondom véleményemet és akkor helyt is állok érte. De hogy közte volnék a mérsékelt román párt alakítói között, az nem felel meg a valóságnak. Ha felvettek a névsorba, az talán azért történhetett, mert tudják

rólam, hogy egész életemben a *mérésékelt irány hive voltam*. Máskülönb, mint mondtam, az aktuális politikával nem igen foglalkozom, de elveim mellett ezentúl is megmaradok.

— Van-e talaja *Aradmegyében* a mérésékelt nemzetiségi pártnak?

— Ezt biztosan megmondani aligha lehet. En azt hiszem, — mondotta végül a püspök — hogy *lesz talaja*. Ha egyelőre sok hive nem is lesz, de azért az új párt itt is számít terjeszkedésre. Kísérletezni elvégre mindenkinek joga van...

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Szántó Izidor bűnlajstromából. Megirtuk már, hogy Goldis I. Kornél nadabi lakos feljelentést tett uzsora büntette miatt Szántó Izidor, a Hitelbank volt igazgatója ellen, mert — a feljelentés szerint — egy 2100 koronás váltóügyletből kifolyólag, Szántó nyole napi időtartamra 589 korona 31 fillért számított fel kamat és jutalék címén. Az aradi törvényszék vizsgálóbírója a nyomozás lefolytatása után nem rendelte el a vizsgálatot Szántó Izidor ellen, mert az uzsora alkatelemeit nem látta fennforogni. Az ügyesség a vizsgálóbíró végzése ellen ma felfolyamodással élt.

§ Nyáry Rezső gróf bűnügye. Nyáry Rezső gróf főrendiházi terembiztos ellen több iskolásleány szülei feljelentést tettek, mert a gróf a fejletlen lányokkal szemben, akiket cukorral édesgetett magához, szemérmetlenül viselkedett. Nyáry gróft annak idején letartóztatták és hosszú vizsgálati fogság után szabadlábra helyezték, mert úgy találta a bíróság, hogy nem kell a szökésétől tartani. A budapesti királyi büntetőtörvényszék már több ízben kitzítte tárgyalásra Nyáry Rezső gróf bűnügyeit, a vádlott gróf azonban sohasem jelent meg. Ma ismét soron volt a csunya ügy, amelyet a törvényszék zárt ajtók mögött tárgyalt. Időközben Dési Géza dr. védő indítványára megvizsgálták Nyáry Rezső gróf elmeállapotát, amelyet a törvényszéki orvosok teljesen normálisnak találtak. Ilyenformán nincsen akadályja annak, hogy a bíróság ítéletet hozzon a régen huzódó bűnpörben. Az ítéletet az összes tanúk kihallgatása után néhány nap múlva hozzák meg.

§ Erőszak nélkül — hat havi börtön. Az egyik tavaszi vasárnap holdvilágos éjszakáján, amikor az éjjeli bogarak is forró szerelmet zümmögtek, egy fiatal pár járta a városliget homályos farsorait. Egy sváb leány és egy sváb legény. A leány, Gründel Mária szerelmesen simult a daliás legényhez, Kraul Péterhez, aki falubeli, zengzeties nyelvén megvesztegető szavakat suttogott Juliája fülébe. Gründel Máriát a csábító turbékolás végképpen elszédítette és ebben a tragikus hangulatban egyenesen Kraul Péter karjai közé omlott. Ki tudja, mikor nyerte volna vissza józan leányi eszméletét, ha a rend és a közérköles kellemetlen csősze talpra nem állítja. A halálra rémült leányzó a prózai pillanatban mit tehetett egyebet, panaszosan sirta el, hogy ő ártatlan a dologban, hogy ő gyenge, tehetetlen hölgy és Kraul Péter győzhetetlenül erős legény. A sváb Don Juan ilyenképpen a rendőrségre, majd az ügyesség fogházába került és a büntetőtörvénykönyvbe ütköző erőszakosság címén megindították ellene az eljárást, jöllehet Gründel Máriának eszéigában sem volt panaszt emelni szerelmese ellen, de a rendőrség előtt való védekezésből alapos gyanu merült fel arra nézve, hogy Kraul Péter azon a pechos éjszakán, a városligeti bokrok homályában beleütközött a büntetőtörvénykönyvbe. A törvényszéki tárgyaláson kihallgatták a leányt is, aki több ízben hangsúlyozta, hogy nem kívánja a vádlott megbüntetését. A legény viszont erősen fogadkozott, hogy feleségül veszi Máriát, csak ne büntes-

sék meg. A törvénnyel azonban nem lehet egyezkedni s a bíróság elítélte hat hónapi börtönre. A felek megnyugodtak az ítéletben.

Tanítókisasszony

a diákok között.

— Budapesti levél. —

A hivatalos lapban olvasom, hogy az egyik fővárosi fiúiskolában a tanítással többek között egy hölgyet is megbiztak. A történelmi hűség kedvéért megjegyzem, hogy ez a hölgy ifju, csinos és kedves. Előre is tudom, hogy sokan fogják ezért a cselekedetért a kultuszminisztériumot „megróni”, mindezek dacára vagyok olyan szerénytelen, hogy tárt karokkal fogadjam ezt az életre való újítást. Ez állásfoglalásomban megerősített egy ismerősöm, ki bentfentes a budapesti leányiskolákban. Ez az ur statisztikailag kimutatta nekem, hogy a leányok azokban a tantárgyakban, melyet tanárok tanítanak, átlag ötven százalékkal jobb eredményt érnek el, mint azokban a tantárgyakban, melyet tanárnők tanítanak. Az egyik leánygimnáziumban egy fiatal tanár tanít, ki mellékfoglalkozásul a versírást választotta s e téren meglehetősen sikereket ért el. Ennek az urnak alig akad egy-két tanítványa, ki ne felelne meg az ő tantárgyából jelesre. Megjegyzem, hogy viszont ugyanezek a kis kisasszonyok között sok van, akik még az átlagos követelményeknek sem felelnek meg a többi tantárgyából.

Azt hiszem, nem kell külön kifejtésem, hogy e kitünő és kívánandó eredmény szülő oka, ha nem is a tanár ur és a tanuló kisasszony közt kifejlődő naivan bájos viszony, de legalább is a más neműekkel sokkal fokozottabb mértékben fellépő szégyen érzés. Ha most ez a viszony a leányoknál ilyen szép eredményeket ért el, mért ne válna be ez a fiuknál is? Én azt hiszem, ha az illető hölgy hivatását a komoly oldaláról fogja föl, akkor minél kedvesebb, minél műveltebb, minél finomabb s minél — szebb, annál jobb eredményeket fog elérni. Ami pedig a fegyelmet illeti, megvagyok győződve, hogy a tanár urak minden lármázásánál többet használnak, ha egy csinos fiatal hölgy az iránta való udvariasságra figyelmezteti a diákembereket. Sőt tovább megyek. Azt hiszem, ha a fiuk és a leányok egy közös teremben tanulnának, persze úgy, hogy a fiuk az egyik padoszlopban, a leányok pedig a másik padoszlopban ülnének, úgy a fent említett körülmények révén még sokkal jobb eredményeket lehetne elérni. Mert szeretném látni azt a fiut vagy leányt, aki ilyen esetben nem volna minden igyekezetével azon, hogy a tanárjától a restsége vagy nevelhetlensége miatt való leszidását elkerülje.

Persze ily körülmények között szinte elkerülhetetlen volna, hogy a fiatalok egymásba szeressenek. De vajjon nem százszor jobb-e, ha a fiatalember tisztességes uri leányba szeret bele, mintha utcai leányok után szaladgál. Azt hiszem, az ilyen szerelem nemesak, hogy nem gátolná a fiatalembert a tanulásban, hanem inkább serkentené őt. Eszembe jut egyik jó öreg latin tanáromnak a kérdése, ki mikor egyik szekundás diákja egymásután többször jól felelt meg, azt kérdezte tőle a legnagyobb komolysággal, hogy nem szerelmes-e? Higgyék meg kérem, hogy ezt a kérdést meg lehet okolni.

Nagy pör

egy föl nem épített gőzmalom miatt.

Elutasított 140.000 koronás kereset.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 24.

Az aradi törvényszék, mint kereskedelmi bíróság, ma rendkívül érdekes pörben hozott ítéletet. A per nemcsak szubstrátumánál fogva, hanem jogi és kereskedelmi szempontból is figyelmet érdemel. Az ügy előzményei ezek:

Dózsa Dezső pécskai kereskedő 1907. év elején tíz évi időtartamra közkereseti társaságot alakított Goldschmidt Mihály aradi kereskedővel egy malmalom építésére és malomipar folytatására. Olyképp tervezték, hogy a malmot a Radnai-uton, a Brunhuber-féle telken építik fel. Ezt a telket meg is vásárolták. A malmot 1907-ben kellett volna megépíteni a szerződés szerint.

A telepre a város, mint elsőfoku iparhatóság a telepengedélyt megadta. A malom, a terv szerint naponként 300 métermázsza liszt őrlésére lett volna üzembe helyezve. Az építkezés, a tervek szerint, 400 ezer koronába került volna. A malomépítés azonban elmaradt, mert Goldschmidt Mihály vonakodott hozzájárulni az építési költségekhez. Ezért 1907. év július havában Nagy Sándor dr. ügyvéd, mint Dózsa Dezső akkori megbízottja, felkereste Goldschmidt Mihályt, tegye meg a szükséges lépéseket a malom felépítése és üzembe helyezése iránt. Goldschmidt ezt több okból újból megtagadta. Elsősorban azért, mert az építőiparban akkoriban beállott a válság. 1907. év tavaszán az építőmunkások sztrájkba léptek, úgy, hogy az ilyen nagyobb építkezést csak nagy árdifferenciával lehetett volna keresztül vinni. De megtagadta Goldschmidt a hozzájárulást azért is, mert 1907-ben a malomipar is válságba jutott a gabonaárak magasága folytán és a pénz is megdrágult. A tervezett malomnak pedig legalább is 600 ezer korona hitelre lett volna szüksége.

Miután Goldschmidt ekképpen vonakodott teljesíteni szerződés szerinti kötelezettségét, Dózsa Dezső az aradi törvényszék előtt, a közkereseti társaság feloszlata, szenvedett kár és elmaradt haszon iránt keresetet indított ellene ügyvédje, Révész Mór dr. útján. Dózsa Dezső kára és elmaradt haszna fejében összesen 144.843 koronát kért megállapítani. A közkereseti társasági szerződés értelmében ugyanis Dózsa, a malom kereskedelmi és műszaki vezetéseért évi 4000 korona fizetés, lakás, fűtés és egyéb mellékilletmények címén pedig 1000 korona illette volna meg. Ez évenként 5000 korona, tíz év alatt 50.000 korona. A malom őrlőképessége folytán — kereset szerint — évenként körülbelül 90 ezer métermázsza búzát lehetett volna megőrni. Alapul véve métermázsánként husz fillér tiszta hasznót, évenként 18 ezer korona, tíz év alatt 180 ezer korona lett volna a jövedelem. Ennek felét, 90 ezer koronát, elmaradt haszon címén kérte Dózsa megállapítani. Követelt ezenkívül bizonyos stornódij címén 4843 koronát, végösszegében tehát 144.843 koronát.

Az aradi királyi törvényszék Fábian Lajos kir. törvényszéki elnök elnöklete alatt tárgyalta ezt a pört. Az ügyet Heller Mór dr. törvényszéki bíró referálta, míg szavazó bíró Steiner Ferenc kereskedelmi ülnök, nagybirtokos volt. A bíróság csaknem egy egész napon keresztül tárgyalta a terjedelmes pert. A törvényszék Dózsa Dezsőt elutasította kere-

setével, a perköltségeket pedig kölcsönösen megszüntette. Ellenben kimondotta az ítélet a közkereseti társaság feloszlását.

Az érdekes ítélet megállapítja az indoklásban, hogy az aradi rendőrfőkapitányi hivatal, valamint az aradi építőiparosok szövetségének bizonyítványával Goldschmidt Mihálynak sikerült beigazolnia, hogy 1907. év tavaszán az építőiparban felette válságos körülmények voltak: bojkott, sztrájk, munkáskizárás, úgy, hogy a 400 ezer koronán tervezett malom építését csak tetemesen magasabb áron lehetett volna előállítani.

Rosenthal Adolf malomtulajdonos felperesi szakértő, Bárdosi Arthur, a temesvári Erzsébet malom vezérigazgatója alperesi szakértő és Kell Izsó, a budapesti Hungaria malom vezérigazgatója, mint bírósági szakértő véleménye alapján megállapította a bíróság, ha a tervezett malmot 1908-ban üzembe helyezték volna, a malomipar akkori válságos konjunktúrája mellett, az tetemes veszteséggel dolgozott volna. De sikerült az indoklás szerint Goldschmidtnek azt is bizonyítani, hogy 1908. áprilisban több ízben felhívta Dózsát és kijelentette, most már hajlandó a malom építéséhez hozzá fogni, azonban a felhívás dacára Dózsa az építésre komoly hajlandóságot nem mutatott. Ezek alapján megállapította a bíróság, hogy Goldschmidt nem tekinthető szerződészegőnek.

A közkereseti társaság feloszlását a bíróság azért mondotta ki, mert az a lényeges feltevés, amely alkalmat adott a társaság keletkezésére, most már hiányzik. A közkereseti társaság 10 évre volt tervbe véve, de a malom most már legjobb esetben sem volna 1910. előtt üzembe helyezhető és így a szerződési időtartamból 3 év eredménytelenül mult el. A pörben Goldschmidtot Steinhardt Mór dr. képviselte.

Az orvos büne.

Letartóztatott bünszövetkezet.

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 24.

Az Aradi Közlöny mai száma megírta, hogy a budapesti rendőrség tegnap este letartóztatta Spitzer Izidor dr. fővárosi orvost, aki Szabó Jolán 19 éves leányon tiltott műtétet végzett.

A szenczi ügy mai állásáról Koródy Béla rendőrfőkapitány a következőket mondotta:

— Augusztus hó derekán Szabó Imréné, egy nagyhalmi kovács felesége Jolán nevű leányával fejtött a fővárosba, hogy itt lakást béreljenek s megvárják, amíg a leány tulesik a gyermekágyon. A hó vége felé azonban a leány fájdalmakat, rosszulletet érzett, úgy, hogy komplikációktól lehetett tartani. Abban az időben olvasták Szabóék az újságból, hogy a Zárda-utca 57. szám alatt lakó Kriska Mátyásné segélyt és tanácsot tud nyújtani szülés előtt álló nőknek. Szabóné és leánya elmentek a szülésznőhöz, ki azt a tanácsot adta a leánynak, hogy majd elvezeti egy orvoshoz, akit, ha megkér, „segíteni” tud a bajon. Az orvos, aki németül beszélt a madammal, hajlandóságot mutatott a műtét végrehajtására, melyet végre is hajtott a szülésznő segítségével.

A műtét után a leányt elszállították kocsin a Zárda-utca 27. szám alatt lakó özv. Justh Henrikéhez a további ápolás végett. Spitzer Izidor dr. a leányt itt kétszer látogatta meg betegségének ideje alatt.

Spitzer a kihallgatás után tagadta azt, hogy ő műtétet hajtott végre Szabó Jolánon. Csak annyit ismert be, hogy a leányt ismeri, akit egy alkalommal megvizsgált az Erzsébet-

tér 1. sz. alatt lévő lakásán. Akkor terhességet állapított meg s azt ajánlotta a leánynak, hogy menjen haza és várja be a szülés idejét.

A két bábaasszony szintén tagadja, hogy közreműködött volna a tiltott dologban. A rendőrség azonban bizonyítékokat szerzett be a bűnösségük mellett s azért úgy őket, mint az orvost Szabóékkal együtt előzetes letartóztatásba helyezte.

Az öt tagból álló társaságot ma délelőtt átkísérték az ügyészség fogházába.

A leány az ügyészségen a következőket vallotta:

— Egy igen nagy ur volt az udvarlóm, aki addig járt utánam, amíg megtörtént a baj. Amikor éreztem, hogy anya vagyok, megmondtam neki. Erre nagyon megijedt, mert feleséges ember és azt mondotta, hogy a gyermek születését meg kell akadályoznunk. Kezdetben otthon próbálkoztunk meg mindenféle házi-szerrel, de nem használt semmit. Már a nyolcadik hónapban voltam, a baj fenyegetően közeledett, amikor egy pesti lap hirdetései között édes anyám a következőket olvasta:

Vidéki szülőknek

barátságos otthont és diszkrét tanácsot nyernek özvegy Justh Henrikné szülésznő lakásán Budapest, Zárda-utca 27. szám alatt.

— Ezt a hirdetést megmutattuk a szertőmnek, aki négyszáz koronát adott, hogy utazzunk Budapestre és intézzük el a dolgot. Másnap már Justhnénál voltunk. Ez megvizsgált és nagyon megnyugtatólag mondotta:

— Nincs semmi baj. Pár nap alatt minden rendben lesz. Elmegyünk egy kitűnő orvoshoz. Nagyszerű keze van. Husz év óta ismerem. Nagy gyakorlata van ebben. Tizennégy éves leányokat is kezelt már.

— Még aznap elmentünk Spitzer Izidor orvos Erzsébet tér első számú házában lévő lakására. Az orvos egy hajlított drót darabbal elvégezte a műtétet, azután Justhné elvitt Kriska Mátyásné szülésznő Sárkány-utca 1. számú lakására, ahol öt napig feküdtem. Az orvos mindennap meglátogatott és öt nap alatt teljesen elmúlt a veszedelem. Ekkor elmentünk ismét Spitzer doktor urhoz és az megengedte, hogy haza mehetek. 200 korona jutalmat adtunk, a doktornak 100—100 koronát a szülésznőknek. Minden rendben lett volna, csak ne derült volna ki a dolog.

A leány vallomását mindenben megerősítette az édesanyja is.

Ezek után Kriskánét és Justhnét hallgatták ki. Szabó Jolán a szembesítésnél a szemükbe mondotta a vádat. Justhné felkiáltott:

— Ne csak mi legyünk a bűnösök. Lakoljon a doktor is.

S újból elmondotta Szabó Jolán esetét, úgy, ahogy a leány maga előadta. Majd így folytatta:

— Husz év óta állok összeköttetésben Spitzer Izidor orvossal. Sok esetünk volt már, de soha sem történt baj. Hogy kik fordultak hozzánk segítségért, arról jobb nem is beszélni, de ha ki nem szabadulunk, olyan botrány lesz a dologból, amelyet még nem látott Budapest. Nemrég is egy ezredes 15 éves kis leányát mentettük meg a szegyénytől. Egy vidéki földbirtokos leánykorban levő sógornójét hozta hozzánk. De vannak még nagyobb urak is.

Alig lehetett elhallgattatni a fecsegő asszonyt. Ezután kihallgatták Kriskánét is, aki szintén beismerő vallomást tett.

— Évek óta együtt dolgoztunk már — mondotta. — Justhné szerezte a betegeket, Spitzer doktor megoperálta őket, nálam, a la-

kásomon pedig feküdtek. Oly lelkiismeretesen végeztük a dolgot, hogy minden betegünk épen menekült bajából.

Spitzer dr. az ügyészségen is erélyesen tiltakozott a vád ellen:

— Hazugság! Rágalom! — kiabálta nagyon önérzetesen. — Azt a leányt nem ismerem. Soha se hallottam róla.

A fiatal leány az orvos szemébe ismételte a vallomását. Az orvos nagy zavarba esett.

— Most már emlékszem a leányra, — mondotta, — de nem tudom, hogy milyen bajában gyógyítottam. Azt határozottan állítom, hogy bűnös manipuláció nem volt a dologban.

Az orvos tagadásával nem segített magán. A szülésznők is a szemébe mondták, hogy ő operálta meg a leányt.

Az ügyészség az egész bünszövetkezetet előzetes letartóztatásba helyezte.

A Magyar Párbajellenes Szövetség ítélete.

Kártyajátékból lovagias ügy.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 24.

Szokatlanul végződő lovagias ügy foglalkoztatja most a győri előkelő társaságokat. A győri társadalom két tekintélyes tagja között kártyajátékból kifolyólag lovagias ügy származott, amelynek elintézését a sablontól eltérőleg nem párbajsegédek, hanem a Párbajellenes Szövetség ítéletére bízták. A liga ítélkezett is s a döntést hírlapok útján nyilvánosság elé vitte. Az érdekes és tudunkkal, ilyenmü ügyekben első ítélet így szól:

A magyar országos párbajellenes szövetség kebelében Lamberger Gyula és Wottitz Gusztáv győri lakosok közt fölmerült becsületbeli ügyben alakult becsületbíróság 1909. évi szeptember 8-án a következő ítéletet hozta:

Ítélet:

„Panaszló Lamberger Gyula földbirtokos és kereskedőnek magatartása, melyet a győri Lloyd, mint kereskedelmi testület termében 1909. augusztus hó 3-án Wottitz Gusztáv, szeszgyári igazgatóval folytatott pique-játék alkalmával tanusított, becsületes volt és a bíróság a panaszlónak ezen ítéletet elégtételkép adja.

Indokok:

Ámbár a bíróság is az előtte fekvő adatok és bizonyítékokból megállapítja, hogy Lamberger Gyulának inkriminált játéka szabálytalan volt és Wottitz Gusztáv ez okból jogosan hagyta abba a játékot, mégis a bíróság lelkiismeretes mérlegelés után megállapítja azt, hogy a szabálytalan játékot Lamberger Gyulának szórakozottságból származó tévedése okozta. Ezt a bíróság Wottitz Gusztáv tanu azen vallomásából is megállapítja, hogy vele gyakran játszván, többször tapasztalta, hogy Lamberger Gyula a játékban úgy előnyére mint hátrányára tévedett. Továbbá megállapítja abból is, mert Kereszty Kornél, Gollovitz László, Hann József dr., Meller Ignác, Wolf Miksa, Hatschek Jakab, Zollschan Henrik tanuk határozottan igazolják és konkrét adatokat is hoznak fel amellet, hogy különösen utolsó időben Lamberger Gyula nagyon szórakozottan játszott és ennek folytán hátrányára sokat tévedett és vesztett. Egyébként egy hatvanhárom éves ember köztudomás szerint is rendszerint szórakozottan játszik, mert figyelmét már nem tudja úgy koncentrálni, mint egy fiatalabb ember.

Megengedi a bíróság, hogy jelen ítélete indokaival együtt a lapokban közzétéssék, a

minek fogantatása végett a párbajellenes szövetség alelnökét megkeresi.

Ezen ítéletet indokával együtt a bíróság elnöke Lamberger előtt szóval kihirdette, aki ezt tudomásul vette.

Fenti ítélet panaszló fél kérelmére hirlapilag közzétették.

Győrött, 1909. szeptember hó 21. napján.

Mihákovics Tivadar,

a magyar orsz. párbajellenes szövetség alelnöke.

HIREK.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 25-én az időjárás: enyhe, délen elvélve csapadék.

— A német nagykövet Mezőhegyesen. Tschirschky-Bösendorff bécsi német nagykövet ma délelőtt 9 óra 40 perckor a temesvári gyorsvonattal elutazott Budapestről, hogy a mezőhegyesi állami ménesbirtokot meg szemlélje. A nagykövet kíséretében utazott el Than Albin gazdasági szaktudósító is, akit a földművelésügyi miniszter rendelt ki melléje kísérőnek. A nagykövet ma délután megérkezett Mezőhegyesre és este részt vett a mezőhegyesi kaszinó társas összejövetelén. A külföldi diplomata szombaton délután utazik vissza Budapestre.

— Birói kinevezés. Gillényi Artur aradi törvényszéki jegyzőt a király a fehértemplomi törvényszékhez albiróvá nevezte ki. A kinevezés a hivatalos lap egyik legközelebbi számában jelenik meg.

— Wlassics Gyula Aradon. A muzeumok és könyvtárak országos szövetsége, melybe a Kölcsey-egyesület is tartozik gyűjteményeivel, vasárnap délelőtt tartja évi közgyűlését Nagyenyedén, Wlassics Gyula elnöklete alatt. Az ország minden részéből mintegy száz közművelődési intézmény és egyesület képviselteti magát a gyűlésen, melyet évek óta Wlassics műveltségirányító megnyitó beszéde a magyar műveltség ünnepévé avat. A szövetség tavalyi szombathelyi gyűlésén több város meghívása közül a Bethlen-kollégium városát fogadta el. A nagyhagyományú intézet a várossal együtt fogadja a vendégeket, kiknek legnagyobb része szombaton Aradon keresztül ér Nagyenyedre. A Budapestről délbe Aradra érkező gyorsvonat hozza Wlassics Gyulával az Országos Tanács tagjait és az enyedi gyűlés tagjainak nagy részét. A délvidéki és szegedvidéki képviselők Aradon csatlakoznak a szövetséghez. A Kölcsey-egyesület képviselőiben Szöllösi István utazik Nagyenyedre. Már Tövisen fogja üdvözölni Wlassics kultur-csapatát Alsófehérmegye főjegyzője, Inczedy Joksmann Ödön dr., míg Enyeden a Tövisről különvonattal érkezőket Varró László dr. polgármester köszönti. Szombaton este a „Nagyenyedi Daloskör” a szövetség tiszteletére hangversenyt rendez, vasárnap a gyűlés után a város megvendégeli a szövetséget. Vasárnap este a szövetség átrándul Gyulafehérvárra, ahol az Alsófehérmegyei Történelmi és Régészeti Társulat látja szívesen és mutatja be másnap az ősi város műveltségi intézményeit.

— Nagy sikasztás a francia kereskedelmi minisztériumban. Párisból jelentik, hogy a kereskedelmi minisztérium járadék nyilvántartási osztályában nagy sikasztást fedeztek föl. Magasabb rangú tisztviselőkről, akiket ma letartóztattak, kiderült, hogy nyolc millió frankot sikasztottak el.

— Tisza és Kaas. Kaas Ivor dr., aki betegségéből felépülve tegnap érkezett vissza a fővárosba, a vonat étkező-kocsijában találkozott Tisza István gróffal, aki ugyanazzal a vonattal utazott Budapestre. A politikai ellenfelek az étkező-kocsiban fölismertek egymást s Tisza odament Kaas asztalához, hogy felépüléséhez meggratulálja. Kaas Ivor báró aztán a beszélgetés során ezzel a kérdéssel fordult a volt miniszterelnökhöz:

— Igaz e kegyelmes uram, hogy te mondtad azt a jellemző szót a koalíció egységének lehetetlenségéről?

— Mi volna az a jellemző szó? — kérdezte mosolyogva Tisza.

— Arról folyt volna a diskurzus, hogy a koalícióba egységet hozni milyen nehéz feladat s ekkor mondtad volna te, kegyelmes uram, hogy „lyukas falba nem lehet szöveget verni!”

Tisza István csöndesen mosolygott.

— A nyilvánosság számára én nem nyilatkoztam. De ha érdekel, hát neked megmondhatom, hogy ilyesmit esetleg én is gondolhattam.

— Öngyilkos arisztokrata. Nürnbergből sürgönyözik, hogy tegnap ott agyonlőtte magát Plankenburg kamarás, Thurn-Taxis herceg főudvarmestere. Plankenburg lovag nemrég tett följelentést két pincér ellen, akik őt megakarták zsarolni és egyben kérte ezredétől, hogy ellene a becsületügyi eljárást megindítsák.

— Pörök a milliós végrendelet hamisítási ügyből. Emlékeztetes, hogy Wohl Aladár budapesti többzörös milliomot a rokonai följelentették végrendelet hamisítás miatt. A bíróság Wohl ellen megszüntette az eljárást. A milliomot a bünpörben előbb Vázsonyi Vilmos dr., majd Nagy Dezső dr. képviselte, de mindkettőjüktől megvonta a megbízatást. Vázsonyi ma 43,903 korona, Nagy pedig 18,495 korona munkadíj erejéig pört indított a milliomos ellen a budapesti törvényszéknél.

— Eljegyzések. Moskovitz Zsigmond Arad és Bader Fedora Bécs, jegyesek.

Kleindl Mátyás borosjenői kereskedő eljegyezte Kettner József borossebesi vendéglős bájos leányát, Annuskát.

— Kell Manó cég ajánlja országos hírű ruhadiszeit. Telefon szám 673. 131

— Mennyibe kerül egy sarki expedíció? A déli sarki expedícióhoz, amelyet mostanában szerveznek Angliában, az előirányzás szerint 800.000 koronára lesz szükség. Ennyi a minimális költség; igazán kicsiny summa, ha számba vesszük, hogy ötven tagja lesz az expedíciónak. Mikor sir John Ross hiába fáradozott a kormánynál, hogy második sarki utjának költségéhez való hozzájárulásra bírja, Felix Booth whiskygyáros 400.000 koronát ajándékozott neki; hálából Ross egy újon felfedezett földdarabot Boothia Félixnek nevezett el. A német Koldewoy-expedíciók költsége összevéve 101.000 dollárra rugott. Rosenthal brémai hajós-vállalkozó 1869-től 1871-ig három expedíciót szerelt fel, ami az ajándékol adott gőzhajókou felül harmincegyszer tallérjába került. A Toll-féle expedícióra 1900-ban az orosz kormány 240.000 rubelt költött. A német „Valdivia” hajó expedícióját a német országgyűlés 300.000 márkányi adományával tette lehetővé. Egyébirant a sarki expedícióknál jóval nagyobb összegeket emésztettek fel az Afrikát kutató expedíciók.

— Nagy tűz. Csáktornyáról írják: Fodor István bükköshegyi lakos pajtája a múlt éjjel kigyuladt és a mellette lévő lakóház is elégett. A hirtelen elharapózott lángok közül a család csak nehezen tudott kimenekülni. Az épület és a már behordott takarmány teljesen elégett. A csendőrség a gyújtogatót Iliás János kuruzsló, borbély személyében elfogta.

— Szélhámos aradmegyei tojáskereskedő. Budapesti tudósítónk jelenti: Szücs Demeter sajtonyi (Aradm.) tojáskereskedő a minap beállított Holländer Armin budapesti tojásnagykereskedőhöz, akivel üzleti összeköttetésben volt s felmutatott egy feladóvevényt, amelylyel igazolta, hogy hét láda tojást küldött Holländernek. Erre 450 korona előleget vett fel. A hét láda megérkezett, felbontották s ekkor kiderült, hogy tojás helyett vályog van a ládában s csak a tetején van tojás. Szücs Demeter azóta eltűnt. Napokkal előbb egész Európára szóló utlevelet váltott. Elfogató parancsot adtak ki ellene.

— Tilos a dinnyeársítás. Sarlot Demokos rendőrőrkapitány ma ezt a rendeletet adta ki: Miután a dinnyeévad általában végét járja s a piacra már csak másodérsű tökéletlen dinnye kerül, mely nemcsak a vevőt téveszti meg, de hibás volta folytán az egészségre is ártalmas lehet, ennél fogva a városi tiszt főorvos 1260—1909. sz. szakvéleménye alapján a dinnyének az aradi piacra való behozatalát ezenel bejiltom, a már meglévő készleteknek elárúsítását pedig még 8 napig engedem meg. E rendelkezés ellen vétők az 1876. évi XIV. törvényeikk 7. §-a alapján szigoruan büntettetni fognak. Arad, 1909. évi szeptember hó 24-én. Sarlot, főkapitány.

— A mezőkovácsházai postalopás. Nemrég irtunk arról, hogy a mezőkovácsházai postahivatalból nappal 720 koronát loptak el. A csendőrség nagy buzgalommal fogott a nyomozáshoz s abból a feltevésből indult ki, hogy ezt a betörést, illetve postalopást egy ember nem végezhetette el s akik elvégezték, azoknak a viszonyokkal teljesen ismerősöknek kellett lenni. És a nyomozásnak megvan a kivánt eredménye, a kovácsházai posta tolvajai kézrekerültek. Három oda való suhanc: Kovács Béla, Kovács János és Dudaszeg István a tettes. A három jómadár, akik közül egyik sincs több husz évesnél, az ebéd idejét használta fel a pénztár kiürítésére clyképen, hogy kettő közülök az utca és a ház udvara felől őrt állott, a harmadik pedig a szellőztetés céljából nyitva hagyott udvari ablakon beugrott s feltörve a pénzes fiókot, 720 koronát kiemelt onnan. A három jómadár nem tudván ellenállni a pénzköltési vágnak, Dombiratosra rándult ki nagyobb szabású multság rendezése végett. Ettől kezdve megfigyelés alatt voltak, anélkül, hogy csak sejtették volna is, míg aztán most az apró jelekből egész rendesen összeállította a csendőrség, hogy csak ők lehettek a betörők. A nyomozás során teljesen a nyakuk köré szorult a hurok, úgy, hogy jobbnak látták beismerni a dolgot, sőt a pénzből is elő tudtak még adni 460 koronát. A fiatal postabetörőket beszállították a battonyai járásbírószághoz.

— Vasuti szerencsétlenség. Brüsszelből jelentik: A brüsszel—kölni gyorsvonat Verwiersalnál kisklott. Nagyon sokan megsebesültek, akik közül eddig ketten meghaltak.

— Csaló urasági inas. Fővárosi tudósítónk jelenti: Az egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár fehérvári-uti fiókjánál a hónap 6-án megjelent ifju Perner András 20 éves urasági inas és 500 koronáról kiállított váltót nyújtott be leszámítolásra. A váltón édesatyja, Perner András majoros neve és két megfelelő kezes szerepelt. Azt mondta, hogy édes apja betegesen fekszik a budakeszi szanatóriumban s ezért őt küldi a pénzért. Kívánatra később apja aláírásával ellátott meghatalmazást vitt, amire kifizették az 500 koronát. Most kiderült, hogy a váltón és a meghatalmazáson valamennyi aláírás hamis. Ifju Perner András megsebesült. Elfogató parancsot adtak ki ellene.

— A zsidók legnagyobb ünnepe. Holnap, szombaton van a zsidók legnagyobb ünnepe, a hosszunap (jom-kipur), amikor egész nap bójtölnek és a templomban imádkoznak.

— A jegyző és a sógora. Nyitráról táviratozzák, hogy Kinorban nyitramegyei községben ma Waldapfel Vasadi László festő gyilkossági kísérletet követett el sógora, Walzel Béla jegyző ellen, azután agyonlőtte magát. A festő, aki csak nemrégén érkezett vissza Amerikából, revolverrel támadt az ágyban fekvő jegyző ellen és kétszer lőtt rá. A jegyző menekülni akart, de megbotlott, mire sógora még kétszer lőtt rá. Az egyik golyó célt tévesztett, a másik a jegyző mellébe furódott. A festő, akit az elősiető szomszédok üldözöbe vettek, a falu határában levő erdőbe menekült és ott üldözőinek szemeláttára föbelőtte magát. Waldapfel nyomban meghalt. Walzelt a nagytapolcsányi kórházba szállították, ahol most haldoklik. A támadásnak az volt az oka, hogy Walzel durván bánt a feleségével, elverte a hozományát és utóbb elűzte az asszonyt a háztól. Az asszony hat éve ment a jegyzőhöz feleségül. Zsidó leány volt és a kinorániak, akik nem törnek meg zsidót a faluban, kényszerítették, hogy kikereszelkedjék és egyháziilag esküdjék meg a férjével. Az asszony most a szüleinél van, akiknek zálogüzletük van Nagyszombatban. A jegyző ellen, akit állásától föl is függesztettek, többféle súlyos szabálytalanság miatt fegyelmi vizsgálat folyik.

— A férj merénylete. Hódmezővásárhelyről írják: A nyár egyik vasárnapi éjszakáján véres dráma játszódott le a Petőfi-utcában, a 20. számú ház egyik szerény lakásában. Egy féltékeny férj merényletet követett el felesége ellen, azután önmagát akarta kivégezni. Szabó Sándor iparossegéd a véres dráma hőse. A Petőfi-utca 20. számú házában laktak. A férj folytonosan féltékenységgel gyötörte feleségét, akire nézve már türelmetlenül vált a helyzet. Azon a véres estén Szabó Sándor beszélgette a férj háza; nagy veszekedést rögtönzött, de később lefeküdt. Majd úgy éjfél tájban felkelt, lámpát gyújtott s odament feleségéhez.

— Olej meg! — mondta odasimulva. Az asszony engedelmességet, erre a férfi átkarolta, felemelte s egy rettenetes csókot nyomott arcára. A nő felsikoltott, orra a férj szárában maradt.

— Ne kellj senkinek! — mondta sötéten a férj.

Azzal elővette a borotvát és elmetszette a saját nyakát. A fájdalom legyőngítette kezét, így a vágás nem volt mély, de elég ahhoz, hogy vértől borítva összeessék. Majd feltápáskodott és kivánszorgott az udvarra, a kúthoz. A nyitott ablakon kihallatszott az utcára az asszony nyöszörgése. A járókelők észrevették a dolgot és értesítették a rendőrséget. A sérülteket a kórházba vitték. Most mindketten felépültek, de az asszonynak hiányzik az orra. A királyi ügyész Szabó Sándort letartóztatta. A kórházból a fogházba vitték.

— Halál a kutban. Battonyáról megrendítő szerencsétlenség hírével közli tudósítónk. Drágya Jektának 6 éves kis leánya, Letoszáva, tegnap délután az udvaron játszózatott s e közben belesétett a kutba. Mire észrevették az esetet, a kislány már elhalott volt. A csúppóság helytestét ma boncolta fel Asbóth Antal dr. községi orvos. Késztelenül megállapította, hogy a kislány véletlenül esett a kutba s halálát felelőse okozta.

— Tőkefelemelés új részvényekkel. A Kuria kimondotta, hogy amikor a részvénytársaság, tőkefelemelés céljából, új részvényeket bocsát ki: ezek szabályszerű jegyzése és a tiz százalékos azonnal való befizetése nem feltétlenül szükséges. Hozták pedig ezt az elvi jelentőségű határozatot a következő eset alkalmából:

A felperes részvénytársaság 300 darab 50 frt. névértékű új részvényt bocsátott ki, melyekből alperes 19 darabot vett meg, de azok értékéből 1700 korona megfizetését, noha arról adólevelet állított ki, megtagadta. Alperes kifogásként azt hozta fel, hogy felperes a másodkibocsátási részvények tekintetében aláírási ívet ki nem bocsátott, alperes alá nem írt, a törvényben előírt 10%-ot le nem fizette és hogy a kérdéses részvények nagy része még ma sincs elhelyezve, mert 106 darab mint gazdátlan még ma is a felperes birtokában van. Ekképpen tehát a részvénykibocsátás alperes szerint a K. T. rendelkezéseinek meg nem felelő módon történt és így felperes a különben is értéktelen részvények árának megtérítését nem követelheti. A győri tábla e kifogások sorából azt, mely a 10 százalék be nem fizetését tárgyalja, figyelmen kívül hagyja, mivel a keresk. törvény ezen rendelkezése csak a részvénytársaság alapítása alkalmával kibocsátott részvényekre vonatkozik. Alperest a kereseti összeg megfizetése alól mégis fölmentette, mivel felperes aláírási ív bemutatásával nem bizonyította, hogy a kibocsátott új részvények teljesen jegyezettek, egyéb erre vonatkozólag becsatolt bizonyítékait pedig a kir. tábla bizonyító erővel bírónak nem tekintette. A kir. Kuria magáévá tette a 2. od. bíróság amaz elvi álláspontját, mely szerint az új kibocsátású részvényekre a 10 százalékos befizetésének elmulasztása a részvényjegyzést nem teszi hatálytalanná, egyebekben azonban más álláspontra helyezkedett. Kimondta nevezetesen azt, hogy az új részvények átvételének bizonyítására az aláírási ív bemutatása nem feltétlenül szükséges s a felperes által bemutatott egyéb bizonyítékokkal beigazolták vette azt, hogy a kibocsátott új részvényeket valamennyit elhelyezték. Ez alapon alperest a kereseti összegben elmarasztalta.

— A mostoha. Gyöngyösről írják: Bakocs György 42 éves földmivest mostohaafia, Bognár Sándor a nyitl utcán baltával megtámadta és halálosan megsebesítette. Tettét állítólag azért követte el, mert mostoha atyja az ő édes anyját bántalmazta.

— Leánykereskedők a vonaton. Érdekes társaságot tartóztatott le tegnap a békéscsabai rendőrség. A Nagyváradról Szeged felé haladó személyvonaton utazott Nagy Mari, aki legutóbb Nagyváradon egy hirhét mulató egyik szépsége volt. A kalandor hölgy három fiatal leány társaságában megszökött Nagyváradról és egy Silberstein Béla nevű berettyóújfalui kereskedő segédével Szegeden át Frumé felé akarta venni az útját. Békéscsabán azonban gyanút kellett az öttagú társaság és a rendőrség letartóztatta őket. Kiderült, hogy Nagy Mari Silberstein Bélával Boszniában mulatót akart nyitni s a három, Berettyóújfalui vidékéről való lányt oda akarta szállítani. A békéscsabai rendőrség értesítette a berettyóújfalui előjáróságot és a három fiatal leányt haza toloncolják a szüleikhez. A két leánykereskedőt letartóztatták.

— Fe hívjuk az uri hölgyközönség szíves figyelmét Guttman Izidor, Szabadság-tér 15. szám alatt levő divanüzletére, hol nagy raktárt talál vászon, szövet, mosóárak, blouzok és aljakban barmulatos olcsó árak mellett. Tel. 3641.

Kossak és sz. és kir. udv. és kamara fényképész műterme. Weitzer János-utca 8. sz. Telefon 657. Tel. 2811.

Francia likörök legbiztosabb készítésére, hazájilag a Hódor aroma 1 üveg 60 fillér. Pótk. és Weisznál. 810816 1875 18 281117.

TARKASÁGOK.

★

(Az orvosi honorárium.) Most, hogy a fővárosban letartóztatták Spitzer Izidor orvost, sokat beszélnek az orvosok nyomorgásáról.

— Nem csodálom, — mondta valaki — hogy ez a Spitzer tiltott operációhoz folyamodott, amikor a megengedett operációkból már kevés orvos tud megélni. Az orvosok egyrésze nagyon is előzékeny és emiatt sok honoráriumtól esik el. Itt egy megtörtént példa rá:

Egy orvos egy alkalommal igen busás honoráriumtól esett el, mivel ő neki is, mint több hasonló orvosnak az a tulajdonsága volt, hogy nem akarta a gazdagabb pácienseknél az összeget megállapítani, remélvén, hogy még többet kap.

— Mennyivel tartozom, kérem? — kérdezte az egyik betege, mielőtt eltávozott volna.

— Nagyságos asszonyom, — felel az orvos, — az én elvem az, hogy nem szoktam a honoráriumot magam megállapítani.

A hölgy egy ideig faggatta, hogy mondaná meg az összeget, de az orvos konokul megtagadta ennek megállapítását. A hölgy végre megunva a sok herce-hurcát, kapta magát és letett az asztalra egy — tiz fillérest és eltűnt.

(A kihágás oka.) Mulatságos jelenet volt a napokban az egyik aradi utcán, amelyben építkezések folynak. Az utcának ezen a részén tilos a közlekedés még biciklivel is. Egy kerékpáros mégis erre a részre tévedt. A rendőr roppant dühösen förmedt a szegény kerékpárosra:

— Nem látja, hogy itt tilos a járás? Tudja-e, hogy ezzel kihágást követett el?

— Tudom, — mondta a folyton haladó biciklista.

— Hát akkor miért nem száll le a gépjéről?

— Kezdő biciklista vagyok, — felelte az szepegyve — és nem tudok legrani a mozgó gépről.

— Hát akkor miért nem száll le a gépjéről?

— Kezdő biciklista vagyok, — felelte az szepegyve — és nem tudok legrani a mozgó gépről.

(Otthon.) Egy korbely hivatalnokról terjesztik ezt a történetet a legjobb barátai. Arra való tekintettel, hogy a legjobb barátai híresztelik róla, tehát kételkedve kell fogadnunk. A hivatalnok, akinek a felesége semmi esetre se nyerné meg az abbázai szépségversenyek díját, az utóbbi napokban mindig hajnal felé ment haza. A felesége azt nem bánta volna, hogy kimaradzik, de az istenadta mindig részegen bandukolt haza.

Ilyen becsipett állapotban egyszer rárontott az asszonyra.

— Te korbely, lump betyár. Hát mindig hajnalba fogsz már te hazajárni. Hát már soha sem gondolsz te a feleségedre?

A részeg ember mélyen bölintott:

— De fiam, mindig rád gondolkok. Azért maradok ki hajnalig a ház előtt.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Aradi heti gabonavásár. — Az Aradi Közlöny tudósítójától. — Arad, szeptember 24.

Az ezidőszerinti időjárás az általános mezőgazdasági állapotra kedvező. — A gabonavásár irányzata pár nap szilárd hangulat után lanyhuló, azonban az árgyengülés inkább átmeneti jellegűnek tekinthető.

Mielőtt kályhát vásárolna, tekintse meg ARAD, Boros Beni-tér 15. szám alatt létező, remekül felszerelt-kályhagyári raktárát.

SZILÁGYI ÉS TÁRSA,

A mai piacon eladásra került:

1000 mm. buza (uj)	13.50—14.00
100 mm. árpa (uj)	6.70—6.80
100 mm. rozs (uj)	9.00—9.10
300 mm. zab (uj)	6.90—7.00

(Uj) csöves tengeri dupla mm. 12 korona.
A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, szeptember 24.

Amerika 1/2-el olcsóbb. Kínálat, vételkedv korlátozott, 10 ezer mm. 10 fillérrel olcsóbb.

As árak 50 kilonként számítva:

	Déli záriat	2 órai záriat
Tengeri 1910. májusra	7.04—7.05	7.05—7.06
Buza 1909. októberre	13.82—13.83	13.85—13.86
Buza 1910. áprílisa	13.91—13.92	13.94—13.95
Ros 1909. októberre	9.63—9.64	9.65—9.66
Zsb 1909. októberre	7.41—7.42	7.41—7.42
Ros 1910. áprílisa	9.95—9.96	9.99—10.—

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelrészvény	662.—
Magyar hitelrészvény	787.50
Városi villamos vasuti részvény	2 629

A Temesvári Lloyd-Társulat

terménycarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1909. szeptember 24.

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos uj	13.10—13.20
76	13.20—13.30
77	13.30—13.40
78	13.40—13.50

Buza (Temesvári keresk. áru):

75 kilogrammos uj	13.00—13.10
Ros uj	8.75—9.80
Árpa uj	6.40—6.50
Zab uj	6.40—6.50
Tengeri régi	7.20—7.25

Folyó hó 25-én szombaton, a tőzsde a zsidó-ünnep miatt szünetel.

IDEGENEK ARADON.

— Szeptember 24. —

Fehér Kereszt szálloda. Sebők János utazó Bécs. — Brukler Sámuel utazó Bécs. — Husz Ágoston utazó Bécs. — Posa Vilmos utazó Budapest. — Bittsánszky János utazó Budapest. — Takács Sándor fakereskedő Borossebes. — Kohn Gézáni jegyző neje Kristyán. — B. Szabó József színész Arad. — Langer Ferenc Ujarad. — Fenyves Péter utazó Budapest. — Schön Gyula utazó Budapest. — Neuman Dezső műmalomtulajdonos Sepsiszentgyörgy. — Cseike Rikárd utazó Bécs. — Maess Károly utazó Bécs. — Justh Gyula utazó Budapest. — Kalmár István p. ü. titkár Budapest. — Bossányi József utazó Budapest.

Központi szálloda. Friedman Sándor utazó Budapest. — Márton Jenő utazó Budapest. — Jancsi Zoltán mérnök Arad. — Ungár Miksa kereskedő Budapest. — Spitzberger János utazó Budapest. — Gulyás Mihály gazdasz-gyakornok Budapest. — Spitz Aron fakereskedő Budapest. — Hulitics János földbirtokos Budapest.

Pannonia szálloda. Ullman Józsefné magánzó Karánsebes. — Kartsocke Alajos joghallgató Budapest. — Kiss Ernő dr. tanító Pancsova. — Verner Károly tanító Nagybánhegyes. — Györi Győző tanító Kötögyán. — Krausz Ödön kereskedő Szeghalom. — Kucsera Borbála vendéglősné Békéscsaba. — Pilbach Otilia magánzó Laibach. — Valenta Otilia és nővére, Julia magánzó Laibach.

Vass szálloda. Boros Jenő mészáros Arad. — Csoknyai Imre utazó Egerszeg. — Plesch Ignác utazó Budapest.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1909. évi szeptember hó 25-én:

A) bérlet. A) bérlet.

Megnyitó előadás!

A vig özvegy.

Operette 3 felvonásban. Irta: Leon Viktor és Stein Leo. Zenéjét szerző: Lehar Ferenc. Fordította: Mérei Adolf.

SZEMÉLYEK:

Zéta Mirkó	Polgár S.	Bogdanovic	Beliasky
Valencienna	Zalai Margit.	S. Ivaine, neje	Gyórfi T.
Danilovics	B. Szabó L.	Kromow	Nagyivan I.
Glavári Hanna	Dióssy Nusi.	Prisics, őrnagy	Szabó Lajos.
Rosillon	Boda Ferenc.	Pra-covia	Benkőné
Cascada	Gerő János.	Nyegus, őrnök	Kulcsár L.

Kezdets este 7 és fél órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Caruso éneklő mozgóképében.

Műsor 1909. szeptember 25-én, szombat:

1. Kiséret a padlásszobában. Humoros. — 2. Selyemherényótenyé zítés. Természet után. — 3. Előzékeny p rta. Humoros. — 4. A gyémántesizelő. Dráma. — 5. Jersey, a csodasziget. Természet után. — 6. A tréfa áldozata. Bohózat. — 7. Kigyóbüvölő. Színes látványosság. — 8. Halalgrás a Dunába a budapesti ő szekő hídrol. eredeti felvétel — 9. A kis juhászfiú. Dráma.

10. Caruso.

La Forse dal Destinó Verdítől. Énekl Caruso és Antonio Scotti. Éneklő mozgóképében.

Előadások délután 6 órától kezdve.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 93. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrázda.

NYILTÉR.*

AZ

Aradi Közlöny

naponta

reggel 7 órától kapható

3661

Ingusz I. és Fia

könyvkereskedő, hírlapelárusítónál

Andrássy-tér 16.

17501—1909. kh.

Hirdetmény.

Miután a dinnye évad általában végét járja s a piacra már csak másodérésű tökéletlen dinnye kerül, mely nemcsak a vevőt téveszti meg, de hibás volta folytán az egészségre is ártalmas lehet, ennél fogva a városi tisztí főorvos 1260—1909. sz. szakvéleménye alapján a dinnyének az aradi piacra való behozatalát ezenel betiltom, a már meglévő készleteknek elárusítását pedig még 8 napig engedem meg. E rendelkezés ellen vétők az 1876. évi XIV. törvénycikk 7. §-a alapján szigoruan büntettni fognak.

Arad, 1909. évi szeptember hó 24. én.

Sarlot,
főkapitány.

Keresünk

megvételre

Pallas nagy Lexicont,
Jókai műveit,

Műveltség Könyvtárát,
Mikszáth regényeit,

Eötvös Károly összes
műveit,

Az Egyetemes Regény-
tár köteteit.

Veszünk

használt kottákat,

Opera kivonatokat,
Operetteket és egyéb

dalgyűjteményeket

A felsoroltakon kívül minden
magyar, vagy idegen nyelvű

könyvet,

valamint

661

teljes könyvtárakat.

Ingusz I. és Fia

könyvkereskedése

Andrássy-tér 16.

Telefon 517.

Fióközlet Weitzer J.-utca.

Kivánatra nagyobb vidéki
könyvtárakat személyesen is
megtekintünk.

Szenzációs könyvujdonság!

E hó végén jelenik meg

Dr. Bloch Iván

világhírű műve:

Korunk nemi élete, tekintettel korunk műveltségére

A hatodik német kiadás után fordított, a szerzőnek a magyar kiadáshoz írt előszavával.

Bolti ára füzve 14 korona.
Diszkötésbea 16 korona. ::

E könyvből német nyelven 60.000 példány kelt el 2 év alatt. Bloch műve a legmegbízhatóbb forrásmunka a világirodalomban, mely helyet foglalhat minden művelt ember könyvespolcán. E munka kimerítő felvilágosítást nyújt a nemi tudomány minden ágában és tekintettel volt az összes kultúrnépek e tárgyról szóló irodalmi termékeire. Emellett komoly, mely erkölcsi munkának ismerté el még a legkonzervatívabb kritika is. A fordítás kitűnő s az Dr. Bród és Dr. Hamburger törölt metszett magyarságát dicséri. A magyar kiadás külső kiállítás és papír tekintetében messze fölülmulják a német eredeti kiadást is. A mű tartalma **A modern szerelem két alkotó eleme. Az emberi szerelem alaptünete.** Az emberi szerelem másodlagos jelensége. A nemek közt lévő testi különbségek. A nemek közt lévő pszichikai különbségek és a nőkérdés. A szellem útja a szerelemben. Értelmi motívumok megjelenése a nemi életben. **Vallás és nemi élet.** Az erotikus szeméremérzet. A szerelem individualisálása. A művészi elem a modern szerelemben. A nemi viszonylatok társadalmi formái. A házasság. **A szabad szerelem. Csábítás, élvhajászat és féktelen szerelem. A prostitúció. A nemi betegségek. A nemi betegségekől való óvakodás, gyógyításuk és ellenük irányuló küzdelem. A pszichopátia szexuális embertani vizsgálata. A homoszexualitás rejtélye. A szexuális fetichismus. Fajtalanságok.** A nemi nevelés. Fogamzástól óvó nemi érintkezés. Mesterséges terméktelenség és elvetelés. **A nemi higiénia. A nemi élet a nyilvánosságban. A pornográfia. A szerelem a szépirodalomban. A nemi életéről szóló tudományos irodalom.** Pillantás a jövőbe, stb. stb. Amiből állandóan nagy készlet van raktáron s vidéki megrendeléseket is a legfigyelmesebben intézek el. 2544

Kiváló tisztelettel

KERPEL IZSÓ

könyvkereskedése és antiqariuma

ARADON, Andrassy-tér 20. sz.

(Fischer Eliz-palota.)

Telefon szám 885.

Kartellen kívül!

Van szerencsém a t. közönséget értesíteni, hogy a helyben alakult

fakereskedői kartellel
szemben a versenyt felvettem.

Erdőtermelésem, megnagyobbított raktárain és olcsó bevásárlási forrásaim azon kellemes helyzetbe hoztak, hogy bármily mennyiségű 3677

épület-asztalos, szer-
szám és tüzelő fát

a legjobb minőségben és versenyképes árakban árusítok.

Tisztelettel

Cukor László,

fatermelő és fakereskedő

Aradon, Boros Béni-tér 11. sz.

Telefon 485. szám.

MEGJELENT

ÉS KAPHATÓ AZ

ARADI

ÜTMŰTATÓ

ÖSSZEÁLLITOTTA:

BOROS JÁNOS,

LŐCS REZSŐ ELŐSZAVÁVAL.

ARADVÁROS SZINEZETT TÉRKÉPEVEL.

KAPHATÓ MINDEN KÖNYVKERESKEDÉSBEN.

ÁRA 1 KORONA.

ÁRA 1 KORONA.

Telefon 162. sz.

Ajánlunk első minőségű:
Porosz szalon fűtőszén,
Porosz légszesz pirszenet,
Kétszer mosott ostraui kovácskőszén,
Rostált darabos bükkfaszenet.

— jutányos árban, házhoz szállítva. —

3263

Telefon 162. sz.

Előjegyzéseket téli szállításra már most elfogadunk.
Reusz Mór és Fia
 porosz kőszén, kokszt és faszén telepe
Arad, Boros Béni-tér 12. sz.

APRO HIRDETÉSEK.

A kinek

ismeretség híján

házasárra,
 nevelőre,
 üzletvezetőre,
 könyvelőre,
 segédre,
 lapánra,
 gazdatisztra,
 kulcsárra,
 vinczellérre,
 kertészre,

kulcsárra,
 gazdasszoyra,
 szakácsnőre,
 szobaleányra,
 házi- vagy
 irodaszolgára
 pénzbeszedőre,
 házmesterre,
 stb.-re
 van szüksége,

Aki

eladni kíván

butort,
 zongorát,
 bort,
 gyümölcsöt,
 gabonát,

üzletet,
 műhelyt,
 lakást, stb.
 vagy

Aki

mindeneket vétel vagy bérbevitel cél-
 jából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbizto-
 sabbban értekezni, ha az

„ARADI KÖZLÖNY”

kis hirdetési

rovatát használja.

Német kisasszonyt

keresek két gyermek mellé délu-
 tani 4-7 órára. Értekezhetni délu-
 tani 4-5 óra között Perényi-
 utca 1 szám. 8678

Ujdonságok kölcsönzésre:

Werner E: Heimatklang, Schmidt
 Nikolaus: Dudelsacklieder, Dun-
 ker Dóra: Sie soll deine Magd
 sein, Schubert: Finis Poloniae,
 Schnitzler Arthur: Die frau des
 Weisen, Ewers Heinz: Mit meinen
 Augen, Zobeltitz H.: Die Körbe
 des Herrn v. Wildenberg, Lehnert
 Josef: Um die Erde, Hervieux
 Paul: Penits par eux mémes, Gly
 Elinor: Three weeks, kölcsönzésre
 kaphatók Kerpel Izsó kölcsönkönyv-
 tárában Aradon. 262

Egy uri családból való

fiatalember október 1-ére külön-
 bejárati, íróasztallal ellátott buto-
 rozott szobát, teljes ellátással, ke-
 res keresztény, németül beszélő
 családnál. Tudakozódhatni a ki-
 adóban. 8671

Szőlőcsomagoló papír,

kosár függőgyekek jutányos áron
 kaphatók Pichler Sándor papirke-
 reskedésében Arad, Szabadság-tér
 1. sz. Telefon 308. Vidéki meg-
 rendelések azonnal eszközöltetnek.
 2922

Füzletemen

keresek gyakornokot vagy fiatal
 hivatalnokot. Vass József, Ujarad.
 8688

Krausz Paulin

könyv- és papirkereskedése, Szin-
 házépület, 100.000 kötetes kölcsön-
 könyvtár. Szépirodalmi és ifjúsági
 művek, tankönyvek, rajz- és író-
 szerek az összes helybeli intéze-
 tek részére. Diszlevélpapírok a leg-
 olcsóbb áron. Divatlapok és fo-
 lyóiratok egyenként és bérletben.
 Telefon 511. sz. 8241

Kossuth-utca 54. sz. ház

kedvező feltételek mellett eladó
 8628

Eladó.

Egy jó forgalmu vendéglő, mely-
 hez 6 katasztrális hold föld tar-
 tozik és 8 szoba, egy korcsma
 helyiség, egy ivó, egy istálló 88
 jószág részére, egy 24 kocsihely-
 ből álló fedett szin eladó. Értekez-
 hetni Kovács István urral Kis-
 Varjas, Aradmegye. 8645

Eladó

80 drb. 8 hónapos mangolica malac
 és 10 drb. tehén borjuval. Gantner
 Antal bérlőnél Ujszentanna. 8594

Ügyes

fiatal uri leány, házi kisasszony-
 nak ajánlkozik helyben vagy vi-
 dékre. Cim a kiadóhivatalban. 8658

Őszi Divat Album,

utcai, házi toilette, Costüm, Blous
 és alj, valamint gyermekdivat al-
 bum összesen 700 divatképet tar-
 talmaz, a vaskos, 70 oldalas könyv
 ára színes képekkel K. 250. Kap-
 ható: Ingusz I. és Fia könyv-, ze-
 nemű- és papirkereskedésében Ara-
 don. 178

Lakást és kosztot keres

fiatalember, esetleg másodmagá-
 val is. Ajánlatokat a kiadóhiva-
 talba kér „Koszt” jelige alatt.

Eruss, Adressenverlag, Köln 88, 5776
 Gszhetho írásbeli munkával. Robert
 kereset állandó otthon 46

M B S B M

Nagymennyiségű
pléh-pánt
 és
maculatura
 jutányos áron
eladó.

A Deák Ferencz-utca 42. szám

alatti volt Fischer János-féle
 hideg és meleg étel és italmérő

üzlet

családi körülmények miatt
 azonnal átadó.

Bővebbet ugyanott, ahol még
 boros és uborkás üres hordók
 is kaphatók. 3647

Telefon szám 242.

**Elektromos erőátviteli
 motorokat**
 kikölesönöz, elad és fel-
 szerel 3191

Kalmár József

villanyvilágítás, tele-
 fon és villamos csengő
 berendezési vállalata

Arad, Salacz-u. 2.

16691—1909. kh.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. bel-
 ügyminiszterium 61869—II/89. sz.
 alatt kelt intézvényével jóváhagyott
 12657—884. sz. szabályrendelete
 alapján azon ház és telek tulajdo-
 nosokat, kiknek házuk előtt a
 járda kövezet, vagy asfalt bur-
 kolattal ellátva nincsen, felhívom,
 hogy telkeik előtt a gyalogjárót
 folyó évi november hó 30-ig ter-
 jedő idő alatt 1 $\frac{1}{2}$ méter, az ennél
 keskenyebb járdákat pedig egész
 szélességben és 15 cm. vastagság-
 ban homok réteggel akként látas-
 sák el, hogy a víz lefolyó árok
 vagy folyóka felé 5 centiméternyi
 eséssel birjon.

Köteles továbbá háztelek tulaj-
 donos a gyalogjárók mellett elvo-
 nuló vízlevezető árkok telke és
 háza utca vonalának hosszában
 a városi mérnöki hivatal által elő-
 irt utasítás és méret szerint ki-
 ásatni és azt tisztán tartani, nem-
 különben köteles ezen vízlevezető
 árkokon keresztül a kocsi bejárat-
 nál hidat építeni s azt folyton jó
 karban tartani.

Kik ezen rendeletnek eleget
 nem tesznek, 4 koronától 50 ko-
 ronáig terjedő pénzbüntetéssel bü-
 ntettetnek és ezen büntetésen felül
 az elmulasztott munka az illető
 költségére minden további felhi-
 vás nélkül hivatalból fog eszkö-
 zöltetni.

Tekintve, hogy a Maros vizál-
 lása ezidő szerint igen kicsiny,
 ajánlom, hogy a homok szükség-
 letét az erre utaltak a nagyobb
 vizállás beállta előtt szerezzék be,
 mert azon szokásos védekezés,
 hogy a homokolás a magas vizál-
 lás miatt nem eszközölhető, figye-
 lembe vétetni nem fog.

Arad, 1909. évi szeptember hó
 12-én.

Sarlot,
 főkapitány.

Értesítés

kenyér szükségletének bérlet, vagy kincstári lisztnek polgári
 sütők által való felsütés (polgári kenyérsütés) útján leendő
 szerződés szerű biztosítása végett.

Adakalehn Karánsebesen Nagybecskerekén Pancsován Lugoson Nagykikindán Fehértemplomon Temeskubinson	levő katonaság ré- szére az 1910. évi Január hó 1-től 1910. évi december hó 31-ig terjedő idő- szakban. Az aján- lati tárgyalások a	temesvári	cs. és kir. élelmezé- si raktár- nál 1909. évi október hó	11 éu
Békéscsabán Debrecenben	(az)	aradi nagyvaradi		4-én 5-én

fognak megtartani. Ezen tárgyalásokra érvényes feltételek a
 temesvári, aradi, nagyváradi és szegedi katonai élelmezési
 raktáraknál betekintés végett levő hirdetményekből és feltételi
 füzetekből, mely utóbbiak ingyen kaphatók, betekintetők.

Temesvárt, 1909. évi szeptember hó 10-én.

3508

A cs. és kir. 7. hadtest hadbiztossága.